JAVA-BODE.

NIEUWS- HANDELS- EN ADVERTENTIE-BLAD VOOR NEDERLANDSCH-INDIE.

A°. 1854. **Woensdag 13 September.** **N°. 73.**

Prijs per halfjaar voor *Batavia* .... *f* 12.50
» » » » *Java* .... » 15.—
» » » » *Buitenbezittingen* .... » 17.50
De betaling geschiedt vooruit. — Brieven *franco*.

De JAVA-BODE verschijnt op Woensdag en Zaturdag van elke week, vóór posttijd.

De prijs der Advertentiën *met dermelver herhaling* is ZESTIG DUITEN voor de VIJF WOORDEN behalve het zegel.

Bij deze Courant behoort één BIJVOEGSEL.

EXTRACT *uit het register der besluiten van den Gouverneur Generaal van Nederlandsch-Indie*

BATAVIA, 31 Augustus 1854. (No. 34.)

[Staatblad n°. 66.]

Gelet:

1. op de circulaire van den algemeenen secretaris, van 2 Augustus 1843, No. 1067:

waarbij aan de chefs van alle departementen van civiel bestuur en aan alle plaatselijke autoriteiten, zoowel op als buiten Java, op last van den Gouverneur-Generaal is te kennen gegeven:

dat niet zelden de geëmploijeerden vertraging plegen te ondervinden in de bereiking der hun aangewezen bestemming, doordien de over hen gestelde ambtenaren goedvinden, hen eigenmagtig aan te houden, onder voorwendsel, dat zij, tot aan de komst van hunnen vervanger, zonder ongerief voor de dienst van den lande, niet kunnen worden gemist;

en dat alzoo, ter vermijding van de bij voortduring ondervonden ongelegenheid, welke het noodwendig gevolg is van vertraging in de vervulling der bedieningen, tot welke geëmploijeerden van gouvernementswege geroepen worden, — de chefs van alle departementen van civiel bestuur, en alle plaatselijke autoriteiten, zoowel op als buiten Java worden aangeschreven,

a. om hunne ondergeschikten zooveel mogelijk behulpzaam te zijn in de voldoening aan de besluiten van hunne benoeming, en

b. om hen daarin niet te verhinderen, als alleen om redenen van het uiterste gewigt, welke onverwijld behooren gebragt te worden ter kennisse van het gouvernement.

2o. op Staatsblad 1822, No. 3.

Gelezen; enz.

De Raad van Nederlandsch Indie gehoord;

Is goedgevonden en verstaan:

Eerstelijk: Enz.

Ten Tweede: Tot aanvulling van de aanschrijving, vervat in de circulaire van den algemeenen secretaris, van 2 Augustus 1843, No. 1067,

aan alle ambtenaren te gelasten, om, bij verplaatsing, zich zonder verwijl naar de plaats hunner nieuwe bestemming te begeven.

Afschrift, enz.

Ter ordonnantie van den Gouverneur-Generaal.

De fungd. Algemeene Secretaris,

DE WAAL.

Civiel Departement.

Ontheven:

Op zijn verzoek, eervol van de waarneming der betrekking van administrateur der kolenmijn Oranje-Nassau, de kapitein der infanterie (thans voor memorie) *W. van Os.*

Benoemd:

Tot tijdelijk lid van de Weeskamer te Batavia, *J. Smissaert*, thans lid der Wees- en Boedelkamer te Samarang.

Opgedragen:

De waarneming der betrekking van administrateur der kolenmijn Oranje-Nassau, aan den 1 luitenant der artillerie, *J. J. ten Sisthoff*, met bepaling, dat hij gedurende den tijd dat hij deze betrekking zal waarnemen, bij het leger zal worden gevoerd voor memorie.

Bij de Algemeene Rekenkamer,

Werkzaam gesteld als buitengewone derde Commiezen:

G. Soel, thans klerk bij het marine-departement.

B. van Zutphen, vroeger stuurmans-leerling voor de dienst der gouvernements marine in Nederlands Indie, thans klerk bij den directeur der posterijen te Batavia.

W. D. van Berckel, thans klerk bij den directeur der producten en civiele magazijnen.

H. Bos Otten, thans klerk bij den ontvanger der inkomende en uitgaande regten te Batavia.

B. Douwes, thans buitengewoon geëmploijeerde bij de algemeene rekenkamer.

Militair Departement.

Bevorderd:

Bij het Wapen der Genie en Sappeurs.

Tot Luitenant-Kolonels:

De majoor *G. H. Uhlenbeck*, met bepaling dat hij gevoerd zal blijven voor memorie.

De majoor *J. C. R. Steinmetz.*

Bij de Geneeskundige Dienst.

Tot officieren van gezondheid der 2 klasse, de officieren van gezondheid der 3 klasse *F. C. Neeb*, bestemd voor Sumatra's Westkust, thans te Batavia.

J. G. F. Bernelot Moens, bestemd voor Batjan (residentie Ternate) thans te Batavia.

E. W. A. Ludeking, bestemd voor Sumatra's Westkust, thans te Batavia.

J. C. Spitzar, bij de civiele en militaire geneeskundige dienst te Bezoekie.

Advertentien.

De direteur der produkten en civiele magazijnen maakt bij deze bekend, dat door den resident van Batavia, op eenen nader door hem te bepalen dag, voor 's lands kleeding- en provisie-pakhuizen alhier, op nieuw in veiling zullen worden gebragt:

12 kisten vogelnestjes, inhoudende netto 750 A pond. 1ste soort, en

alsmede van eene kist, inhoudende netto 42 A pond. 1ste soort. 20½ A pond. 2de soort.

Bij den resident van Batavia, inlichtingen verzocht zijnde, omtrent de personen van *Roucourt* of *Rocourt* en *Du Bois*, die in der tijd in Nederlandsch-Indie een handelhuis moeten hebben gehad, en beiden voor het jaar 1828 zijn overleden, zoo wordt elk en een iegelijk, die omtrent de tijdstippen van overlijden of omtrent de nalatenschappen dier personen eenige narigten kan geven, beleefdelijk verzocht dezelve wel aan den Resident van Batavia zelven te willen doen toekomen.

Debiteuren aan het vendudepartement alhier, over de maand Mei jl., worden bij deze herinnerd, dat de aanzuivering van hun debet uiterlijk vóór ultimo dezer ten vendukantore moet gescheiden, wanneer zij zich tegen geregtelijke vervolgingen wenschen te vrijwaren.

De inspecteur der cultures, waarnemend resident van Cheribon, maakt bekend, dat op Dingsdag den 26sten September, 1854, des voormiddags ten 10 ure, ten residentie kantore te Cheribon, eene heruitbesteding zal worden gehouden voor de levering van de onderscheidene benoodigdheden in deze residentie gedurende het jaar 1855, alles breeder omschreven in de javasche courant van den 22sten Junij 1854 no. 58.

Postkantoor.

Wordt ter kennis van het publiek gebragt dat op Donderdag den 14 dezer, 's middags ten 1 ure, aan het Postkantoor te Weltevreden briefpakketten zullen worden gesloten voor Banka en Palembang, per Zr. Ms. schoener *Aruba*, lnit. ter zee 2 klasse *G. W. T. Moeth.*

Vendutien.

Op Donderdag 14 September, voor het woonhuis van den weledelgestrengen heer *Huijsers*, door *van Slooten, Morgan & Co.*

en

à 4 pCt. Vendusalaris, voor de pakhuizen van de heeren *Wm. Anderson, Tolson & Co.*, door *John Pryce & Co.*

Op Vrijdag 15 September, voor een huis op Tanké, Molenvliet, Oost.

Op Maandag 18 September, door *John Pryce & Co.*, vóor het woonhuis van den heer Jkhr. *R. G. B. de Vaijnes van Brakell*, aan het Waterlooplein.

en

Tegen 4 pCt. Vendusalaris, voor het commissiehuis van *A. van Ommeren & Co.*

Op Dingsdag 19 September, voor het commissiehuis van *van Slooten, Morgan & Co.*

Advertentiën.

Getrouwd:

J. FAES
met
M. H. S. HODGES.

BATAVIA, 2 *September* 1854. (1342)

Getrouwd:

PHILIPPUS JOHANNIS WELS
met
CORNELIA PAKAILA.

BATAVIA, 9 *September* 1854. (1358)
Eenige kennisgeving.

Bevallen van een' ZOON *E. Gastmann, Krieger.*
HERWIJNEN, 9 *September* 1854. (1361)

Voorspoedig bevallen van een ZOON, *Pauline Jacoba Stok*, geb. *Tiedeman.*
BATAVIA, 9 *September* 1854. (1373)

Bevallen van eene DOCHTER, *J. B. A. Verenet, Hemmelder.*
BATAVIA, 11 *September* 1854. (1376)

Voorspoedig bevallen van een ZOON, *J. P. Oveijn*, geliefde Echtgenoot van
(1380) H. A. KLERKS.
BATAVIA, 11 *September* 1854.
Familiebetrekkingen en bekenden gelieve deze algemeene kennisgave tevens als eene bijzondere aan te nemen.

Den 26sten Augustus ll. overleed te Soerabaya, na eene zeer kortstondige ziekte, mijn geliefde Broeder *François Daniel Granpré Molière.*
(1363) C. A. GRANPRÉ MOLIÈRE,
BATAVIA, 9 *September* 1854.

Heden overleed tot mijne bittere droefheid, mijne geliefde Echtgenoot *Louisa Cornelia Macaré*, mij nalatende drie kinderen, waarvan het jongste zes dagen oud is.

W. T. GOTTER.

BATAVIA, 11 *September* 1854.
Eenige Kennisgave. (1367)

BOEKEN-VENDUTIE.
op Woensdag 13 September 1854

zal door den Boekverkooper **H. M. van Dorp**, in een der localen van *de Harmonie* verkocht worden: Eene fraaije Verzameling der nieuwste **Fransche Litteratuur, Regtsgeleerde-, Geneeskundige-** en **Historische Werken**, alsmede **een Daguerreotype Toestel** en **een Model van een Zaagmolen**, benevens een partij **MUZIJK** voor **Fluit** en **Piano.** De Catalogus zal gratis verkrijgbaar zijn.
(1331)

VENDUTIE
op Donderdag den 14 September 1854,

voor de Pakhuizen van de heeren *Wm. Anderson, Tolson & Co.*, door *John Pryce & Co.*,

van eene partij Lijnwaden (zoowel gezonde als beschadigde). Bladkoper, Patjols, Bendi-veeren, Aardewerk, Portwijn, enz. enz. (1381)

EEN GENEESHEER UIT HET BEGIN DER ACHTTIENDE EEUW. (*verv.*)

Op zekeren middag kwam meester ST. ELME, wel doodelijk vermoeid, maar toch vrij opgeruimd te huis. PHILIPPE bevond zich juist in het huishoudvertrek, en vertelde zijne nicht, dat men bij de gravin DE CHATEAUROUX veel van de eerste aller Parijsche schoonen, de beroemde markiezin ADRIENNE DE SERGY, had gesproken. Reeds lang, zeide hij, had hij gewenscht eene dame te zien, wier schoonheid en beminnelijkheid in aller mond was, voor welke alle dichters en kunstenaars te Parijs dweepten, en aan welke de beroemde GIRARDON het als eene groote gunst verzocht had, haar bij het schilderen van zijne *nimfen in het Apollo-bad* te Versailles tot model te mogen nemen. Datgene, wat hij gehoord had, voegde hij er bij, zou intusschen de stoutste verwachting nog overtreffen. Men moest, zoo zeide men, de markiezin zien, om aan het bestaan eener zoo volmaakte, bijna bovenaardsche schoonheid, te kunnen gelooven.

Inderdaad had MARTHA reeds dikwijls van de schoonheid der markiezin hooren spreken. Deze was zoo beroemd, dat er, wanneer de dame in den schouwburg kwam, zelfs in tegenwoordigheid des konings, zulk eene opschudding plaats had, dat deze het spel voor een oogenblik stoorde. Vertoonde zij zich op de *Place Royale*, de toenmalige wandeling der *beau monde*, dan ontstond er doorgaans zulk een gedrang, dat zij zich zeer spoedig genoodzaakt zag, in haar rijtuig te stappen en zich van daar te verwijderen.

Terwijl PHILIPPE nog van de schoonheid der markiezin met eene geestdrift sprak, die MARTHA het hart verscheurde wenkte meester ST. ELME zijnen zoon, dat hij hem in zijne kamer zou volgen. Deze kamer was voor een derde gedeelte apotheek, voor een derde laboratorium en voor een derde kabinet van zeldzaamheden. Nabij den met retorten en vaatwerk van allerlei aard omringden haard bevond zich de schrijf- en werktafel, en tegenover deze een aantal glazenkasten, die voor een gedeelte potten en doozen van verschillende grootte, ten deele glazen met preparaten, boeken en verzamelingen van insecten, achter hare vensters verborgen. Op een tafeltje ter zijde stonden drie hoofdmerkwaardigheden: de voet eener mumie en de poot van een eland, onder twee glazen klokken, en daartusschen in, eene kruik met echte Venetiaansche theriakel — drie kostbare middelen uit de toenmalige pharmacopoea, en slechts voor vermogende zieken verkrijgbaar. Het eerste hielp tegen zenuwkwalen, het tweede tegen vallende ziekte, en het derde — was goed voor alles.

Zoodra meester ST. ELME hoed, rotting en degen had afgelegd, wenkte hij zijnen zoon om te gaan zitten, en wierp zich toen uitgeput in een leuningstoel.

»Heden," zeide hij vervolgens, »heb ik mijne laatste visite als doctor afgelegd, en gij, PHILIPPE, zult nu overal alleen mijne plaats vervangen. Dat was een harde dans, dien ik daar met mijnheer ST. MARS gehad heb! Hij wilde u maar volstrekt niet tot arts der staatsgevangenen in de Bastille aannemen. Eerst toen ik zeide, dat ik over die zaak monseigneur den minister DE LOUVOIS wilde gaan spreken, en daar mijne veertigjarige dienst herinneren, willigde hij in, dat gij een vierendeeljaars op de proef zoudt practiseren, en wanneer er niets tegen u viel in te brengen, voor vast aangenomen worden."

»Maar lieve vader!" zeide de jongman lagchende, »is dan die betrekking zoo winstgevend, dat gij daarom zooveel moeite hebt gedaan?"

Den jongeling kwam het vooruitzigt, om dagelijks een paar uren in de torens en gewelven van die staatsgevangenis te moeten doorbrengen, en het zuchten en steunen van voor hun geheele leven opgeslotene ellendigen aan te hooren, geenszins zoo uitlokkend voor, om zich daarvoor zooveel moeite te geven.

»Winstgevend of niet — daar hebt gij nog geen verstand van. Het is een post van eer en vertrouwen. Wanneer men weet, dat gij arts bij de staatsgevangenen zijt en toegang in de Bastille hebt, bouwt de geheele wereld huizen op uwe stilzwijgendheid. Prinses X maakt dan geen zwarigheid u te bekennen dat zij een hoogen rug heeft, en gravin Y zal uwe hulp inroepen wegens een middel tegen hare scheeve beenen." — »Dan zou-

VENDUTIE

op Maandag den 18 dezer,

wegens vertrek, door *John Pryce & Co.*,

voor het woonhuis van den Hoog Welgeboren Heer

Jhr. R. G. B. DE VAYNES VAN BRAKELL,

Kolonel der Genie, aan het Waterlooplein,

van eenen netten en welgeconserveerden inboedel,

bestaande uit massief Mahonijhouten Meubelen, **waaronder** compleete stellen, Spiegels, Schilderijen, Eet- en Theeservieзen, Glas- en Kristalwerk, eene fraaije Piano, goed gedresseerde Wagenpaarden, Rijtuigen, waaronder een goede en sterke Reiswagen, eene fraaije collectie Bloemen, eenige Boekwerken, enz., enz.; Zondag den 17 dezer te bezigtigen. (1351)

VENDUTIE

op Dingsdag den 19 September

voor het commissiehuis van Van Slooten, Morgan & Co., à 4 pCt., van:

eene partij beschadigde Lijnwaden, 25 balen Katoenen Garens, 60 kisten Rijnwijn, eene factuur Engelsche Messen, Scharen, enz. (1374)

Op Donderdag 21 September,

zal op Weltevreden (Bazar Senin) publiek **zonder reserve** worden verkocht:

Eene compleete, in goeden staat zijnde **WAGENVERHUURDERIJ**, bestaande uit: 10 Wagens, 20 spannen goede Wagenpaarden, benevens verderen Inventaris, als: Wagentuigen, Stalgereedschappen, Kleedingstukken voor koetsiers, Stallingen voor 60 paarden, enz. Zijnde inmiddels ook uit de hand te koop. Informatiën te bekomen bij den heer *Kaiser* op Bazar Senin, in de nieuwe Wagenverhuurderij, vlak tegenover die van den heer *Weber*. (1350)

F. A. RACINE,

HORLOGER, (Molenvliet),

a récemment reçu un joli choix d'**Orgues**, de 19 à 48 touches, jouant de 28 à 36 Airs, la plupart à danser, les autres sont des Morceaux des meilleurs Opéras. Ces Orgues faites sûr commande ne laissent rien à désirer. Le même offre aussi de belles boites à **Musique**, et de l'Horlogerie qu'il cedera à des prix bien modiques.
(1359)

Voor H.H. Officieren

ontvingen de Ondergeteekenden Berlijnsch Zilveren **SABELSCHEEDEN**, nieuw Model, à contant verkrijgbaar bij

(1365) VAN RIET & TER GOUW.

LEKSTEENEN,

pas aangebragt van Grissee, à contant bij

(1336) A. VAN OMMEREN & Co.

De ondergeteekende heeft wederom ontvangen:

Twee Oblique Driesnarige Pianino's,

uit de Koninklijke fabriek van *J. F. Cuypers*, te 's Hage.

Deze 6¾ octaaf Pianino's zijn weder **zeer** vermeerderd met nieuwe aangebragte verbeteringen tot duurzaamheid in dit klimaat, en de uitmuntende overschoone klank, en het eenvoudige fraaije als meubel is zeer aan te bevelen.

Te bezigtigen bij

(1341) VAN DER BEEK,

Gang Patjenongan, 1ste huis van Noordwijk.

De Ondergeteekenden hebben ontvangen:

een uitgezocht partijtje mooije Bierglazen, Wijnglazen, Maderaglazen, Likeurglazen, Champagneglazen.

(1343) VAN RIET & TER GOUW.

ONTVANGEN:

VERSCHE SAMARANGSCHE BESCHUIT.

(1344) VAN RIET & TER GOUW.

REVALENTA ARABICA

van

BARRY DU BARRY & Co., te Londen.

Hoofd-Dépôt voor Batavia, de heeren VAUPEL & Co.

(961)

TE KOOP Eene zoo goed als nieuwe **BENDI**, met Engelsche veeren en Olibussen, Europeesch kapleder, en **Twee** goedloopende **BENDI-PAARDEN**. Te bevragen bij den heer

(1360) VAN ZADELHOFF,

(*Weeskamer*).

TE KOOP **Het Logement en de Societeit De Harmonie van Soeracarta**, volgens den bestaanden Inventaris, en de daarbij behoorende **Wagenverhuurderij**.

(1364) L. CARLI.

Te Koop op aannemelijke Voorwaarden:

Een Huis op Weltevreden. Te bevragen bij

(1378) W. RETGERS.

Te Koop wegens Vertrek:

een mooije Pianino.

Te bevragen bij Mevrouw *Bain*, Koningsplein, of bij den Heer

(1348) H. M. VAN DORP.

TE HUUR Een Steenen Huis met dito Bijgebouwen, achter het Paleis te Weltevreden. Adres

(1362) J. C. VAN CHAMBON.

TE HUUR Een Huis op Weltevreden, tegen primo November aanstaande.

(1369) Wed. HOFMEYR,

Kramat.

TE HUUR wegens vertrek, Twee vrolijk gelegen Appartementen, in den omtrek der Secretarie.

Adres den heer

(1372) VAN DORP.

TE HUUR Een groot Huis op Rijswijk. Te bevragen bij

(1333) W. F. G. POOL.

TE HUUR Het Huis op de nieuwe weg (Kebon Sirie), bewoond door en te bevragen bij den Heer

(1334) VAN HOORN.

TE HUUR Een Huis, staande op Noordwijk, schuins over de Societeit de Harmonie.

Te bevragen bij

(1346) G. H. B. L. RUDOLPH.

Het Etablissement te Gadok is weder geopend. Men gelieve zich voor alle informatiën te wenden aan den heer *J. Feldmann*, gepensioneerd officier van gezondheid 2de klasse, directeur van het etablissement. (1368)

TONG,

Likdoornsnijder.

Gang Patjenongan. (1260)

GRAND EMPRUNT D'ÉTAT

du Gouvernement de Hesse.

De 6,725,000 Dollars, à être remboursé par 16,288,610 Dollars,

ou 2,400,000 Livres Sterlings.

EXTRAIT DE L'ÉDIT ÉLECTORAL.

Cet Emprunt d'État contracté dans l'année 1845, par le Gouvernement de l'électoral de Hesse, avec le consentement de la Chambre des Députés, par la Maison de Banque de Messrs. *Rothschild & Fils*, consistant en 6,725 Series de 25 coupons cheque, à être remboursé par 60 distributions d'une telle manière que le Capital reçu de 6,725 000 Dollars sera repayé par 16,588,610 Dollars par les 168 125 Dividends suivants.

14	Dividends	de	Dollars	40.000...	Dollars	560.000
22	»	»	»	36.000	»	792.000
24	»	»	»	32.000	»	768 000
60	»	»	»	8.000	»	480.000
60	»	»	»	4,000	»	240.000
60	»	»	»	2.000	»	120 000
120	»	»	»	1,000	»	180.000
180	»	»	»	1,000	»	180 000

Du 1er Décembre 1845, au 1er Juin 1855, il y a vingt tirages qui auront lieu tous les six mois; et du 1er Juin 1856, au 1er Juin 1859, il y aura quarante tirages, a laqu'elle époque il faut que tous les coupons soient remboursés.

Le 1er de Juin et de Décembre de chaque année mentionnée dans le Prospectus pour que le tirage prenne place sont ceux des Series, et un mois après aura lieu la distribution des prix d'argent parmi les coupons de ces Series choisies selon le Prospectus.

Le 1er Décembre 1854,

aura lieu par autorité du Gouvernement le dix-neuvième tirage de Vingt Series ou Cinq Cents Coupons de cet emprunt ci dessus mentionné lesquels gagneront dans le distribution du 1er Janvier les Cinq Cent Dividends suivants.

1	**Dividend**	**de**	**Dollars**	**36,000**
1	»	»	»	**8,000**
1	»	»	»	**4,000**
1	»	»	»	**2,000**
2	»	»	»	**1,500**
3	»	»	»	**1,000**
5	»	»	»	**400**
10	»	»	»	**200**
30	»	»	»	**120**
31	»	»	»	**100**
425	»	»	»	**55**
500	**Dividends.**			

Le tirage se fera en publique; sous la direction immédiate des Employés appointés par le Gouvernement et du Notaire du Gouvernement; avec les formalités d'habitude.

Le tirage se fera par le moyen de trois Roues. Le 1er Décembre 1854, d'une Roue No. 1,20 Series, consistant de 500 numeros de coupons seront tiré, les 500 nombres tiré seront le 1er Janvier, suivant mis dans la Roue No. 2, et les 500 prix dans la Roue No. 3. Le tirage des 500 prix prendront lieu à la manière accoutumée. Nomément: un numéro est tiré de la Roue, No. 2, et simultanément un prix de la Roue, No. 3, ce sera continué, jusqu'a ce que tous les prix sont appropriés à leurs numéros cheque numéro qui reste dans la Roue No. 1 el 1er Décembre est un blanc, mais le propriétaire a le droit d'avoir le même numéro publié encore pour le prochain tirage qui a lieu le 1er Juin 1855, en payant deux tiers de ce qu'il a payé premiérement pour ses actions.

Le résultat sera immédiatement après le tirage publié dans les Journaux Allemands, et par des listes qui seront envoyés à chaque actionnaire.

Les prix seront payés en espèces a celui qui a le billet gagnant immédiatement après le tirage.

Prix des Billets pour cette distribution.

Un Billet. . . , ... *f* 12,—

L'acheteur d'un certina nombre de billets peut avoir cet avantage.

Six Billets	*f* 60,—
Treize idem	- 120,—
Trente idem	- 240,—
Soixante cinq idem.	- 480,—
137 Billets	- 960,—

On peut se procurer des Billets et le Prospectus chez **H. M. VAN DORP**, libraire à Batavia.

J. A. SCHWARZSCHILD FILS,

Banquiers et Récéveurs Généraux.

Frankfort, 15 *Juin* 1854. (1120)

---

den zij zich in haar vertrouwen zeer bedrogen vinden," gaf de jonge arts lagchend ten antwoord; »want tegen deze kwalen zou ik geen middel uit al de drie rijken der natuur weten voor te schrijven." — »Niet? Honderd!" sprak de oude op een somberen toon. — »Maar geen zal toch helpen." gaf de zoon ten antwoord. — »Nu ja," repliceerde de oude man koel. Natuurlijk is er geen middel tegen aangeborene en verouderde misvormingen; maar iets *voorschrijven* kan men toch altijd. Dit niet te doen, zou al zeer onhandig wezen en gebrek aan menschenkennis verraden, nog daargelaten, dat zulke kuren zich tot een halven menschen-leeftijd laten uitrekken, en bij gevolg de meest winstgevende zijn. Maar om tot de zaak terug te komen! Gij zult u derhalve morgen aan mijnheer de St. Mars voorstellen, de gevangenen bezoeken, en den eed van stilzwijgendheid afleggen. Ik zou u," vervolgde de oude man, »omtrent een en ander wel eenige wenken en voorschriften kunnen geven, maar daardoor zou ik mischien zelf tegen mijn eigenen eed zondigen, en daarom zeg ik maar alleen: spreek weinig, hoor nog minder, wanneer gij de poort van de Bastille zult binnentreden, en vergeet al wat gij hebt gezien en gehoord, zoodra gij het gebouw weder achter den rug hebt. Ik heb altijd zoo gedaan en er mij goed bij bevonden. Vóór alle dingen: spreek nooit een woord tot een gevangene dat tot iets anders dan zijne ziekte betrekking heeft. Mogt gij dit doen, dan zou, daargelaten het gevaar, waarin het u zou kunnen brengen, mijnheer de St. Mars zich terstond van de gelegenheid bedienen om u den post te ontnemen, dien ik hem voor u als het ware heb afgeperst." — »Ik zal," zeide Philippe, »het mij ten pligt maken, mij geheel in te rigten naar de bevelen, die uwe vaderlijke liefde en voorzorg mij voorschrijven."

Meester St. Elme, hierdoor gevleid, drukte zijnen zoon vriendelijk glimlagchend de hand.

»Gij zijt een goede jongen, Philippe! maar voor een medicus soms wel wat te onbezonnen, te voorbarig." zeide hij. »Een arts moet tusschen vraag en antwoord altijd een oogenblik stilstaan; dat getuigt van nadenken, en geeft eenig aanzien. Ook laat gij u te rondborstig uit over eene kwaal, die óf onbeduidend óf ligt te herkennen is, Dat deugt volstrekt niet. Eerst *later*, wanneer de patient hersteld is, kan de geneesheer met eenige vlug daarheen geworpene woorden, waarbij hij zich het air geeft van een bijzonder gewigt te leggen, laten merken, dat de ziekte gevaarlijker is geweest, dan de patient wel vermoed had. Maar dat alles zal zich wel redden op de zelfde wijze als uwe ondervinding zal toenemen. Nog eens: ik wenschte dat gij overal welvoegelijk, ja met een zeker aanzien mogt optreden. Ik zelf ben wel mijn leven lang te voet gegaan; maar nu is het mode geworden, dat artsen, die veel practijk hebben, zich een paard of een muilezel aanschaffen, waarop zij naar hunne patienten rijden. Dit wordt dan bij de huizen vastgebonden, en strekt, om zoo te zeggen, tot stommen heraut van zijnen meester, die zich in het ziekvertrek bevindt. Zulk een dier moogt gij u ook wel aanschaffen, Philippe! want bluffen behoort nu eenmaal tot het vak."

De jongman zette een zeer vergenoegd gezigt en maakte eene eerbiedige buiging.

»Geef die doos eens even aan; ik meen die in die zijden foudraal," vervolgde meester St. Elme, terwijl hij op eene glazenkast wees. Philippe bragt haar. »Ik kocht deze doos met instrumenten uit de nalatenschap van den beroemden doctor Poitevin," zeide de oude man, terwijl hij haar open deed. »Ik heb haar nooit gebruikt; zij was voor mij te prachtig, en ik had mij eenmaal aan mijn ouden instrumentkoker in zwart leder gewend. Gij, Philippe, moet er u echter van bedienen. Het is een mooi erfstuk, dat altijd van den eenen Poitevin op den anderen is overgegaan." — »Inderdaad," zeide Philippe, ten hoogste verblijd, »deze instrumenten zijn zeer fraai en kostbaar, vooral deze lancet, met haar stalen, met goud geëtst handvatsel." — »Juist hierom kocht ik eigenlijk de doos," riep de oude man levendig. »Het is eene curiositeit, of liever eene historische zeldzaamheid. Poitevin liet haar mij eens zien, en de erfgenamen moeten niets daarvan geweten hebben, anders zou ik die dingen niet zoo gemakkelijk en voor

De ondergeteekenden hebben de eer het geëerd publiek bekend te maken dat zij de prijzen van hunne Rijtuigen, Palankijns, Bendies, Reisrijtuigen, enz. aanmerkelijk hebben verminderd, en dat zij zich steeds blijven belasten met het repareren en vervaardigen van al hetgeen hun vak betreft, prachtige Lantaarns van verschillende modellen, benevens nieuwerwetsche Rijtuig-Fournituren, zijn mede bij hen voortdurend en tot zeer billijke prijzen te bekomen.

(1349) ZAKARA & AUDINEAU.

NB. Voor de deugdzaamheid van al hetgeen bij hun vervaardigd wordt, wordt *twee* jaren gegarandeerd.

Debiteuren en Crediteuren van wijlen den WelEdelen Heer *F. D. Granpré Molière*, overleden te Soerabaya, worden verzocht binnen den tijd van drie maanden betaling of aangifte te doen aan

de Executeuren,
P. BEETS.
W. HULSHOFF.

SOERABAYA, *den* 28 *Augustus* 1854. (1370)

Het Nederlandsch-Indisch Onderwijzers genootschap wenschende op kleiner afmeting te doen overbrengen: **de Plaatjes der drie eerste Leestafels van Prinsen, voor de Scholen in Nederlandsch-Indië omgewerkt**, en alhier ter bezigtiging liggende bij het Genootschap voornoemd en bij de firma *van Haren Noman & Kolff*, noodigt HH. graveurs in **Steen of Hout** uit, zich, hierop acht slaande, aan te melden bij **het Hoofdbestuur van het Ned.-Indisch Onderwijzers-Genootschap.**

Namens hetzelve,
de Secretaris,

(1379) H. R. VAN HEEKEREN.

In eene kostschool voor jonge juffvrouwen te Batavia, wordt gevraagd: eene **geëxamineerde Secondante**, in staat, om behalve in de gewone vakken van lager onderwijs, ook onderwijs in alle vrouwelijke handwerken te geven.

Adres lett. W. bij den Uitgever dezes. (1377)

Bij testamentaire dispositie is de ondergeteekende belast met de likwidatie van de op den 27 Augustus 1854 ontbondene firma van *F. D. Granpré Molière & Co.*, te Soerabaya, welker teekening door hem met bijvoeging der woorden *in likwidatie* zal plaats vinden. De personen voor wie de ontbondene firma zich als borg heeft geïnterponeerd, worden verzocht zich tot regeling der zaken ten spoedigste tot den ondergeteekende te willen wenden.

(1371) W. J. VAN DEN BROEK.

SOERABAYA, 28 *Augustus* 1854.

VERGULDE LIJSTEN

voor Platen,

tegen *zeer billijke prijzen* van **50 Cents** tot *f* **3,— per voet.**

Eene fraaije verzameling Lithographiën en Gravures, Prachtwerken, Papeteriën, Papieren en Kantoorbehoeften, in het groot en in het klein, te bekomen bij **H. M. van Dorp** te *Batavia.* (1337)

Ter opruiming eener Factuur Modewerken, verkrijgbaar:

BORDUURWOL,

gesorteerd, à *f* 12 per Pond.

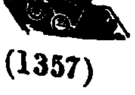
benevens eenige **Borduurwerken**, tegen zeer lage prijzen, bij

(1339) H. M. VAN DORP.

ONTVANGEN:

zeer fraaije dubbele en enkele compleete PASSERDOOZEN,

Prijs van *f* 18,— tot *f* 4,—

Heldere groote en kleine VERREKIJKERS.

(1357) LANGE & Co.

Depôt van Muziek.

Ontvangen eene aanzienlijke verzameling Muziekwerken voor **Piano, Piano en Viool, Piano en Fluit, Guitar, Twee Fluiten, Twee Violen,** waaronder van *H. Cramer, Burgmuller, Voss, Guill. Kuhe, Czerny.*

Methodes voor Piano, Viool, Fluit en Guitar, Ouvertures des meilleurs opéra's, à 2 et 4 mains.

(1366) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, *September* 1854.

ONTVANGEN:

van Herwerden, Is overgang tot vrijen landbouw op Java, zonder slooping van het stelsel van cultuur nu reeds mogelijk? .... *f* 2,—

Payen, Traité de la distillation des Betteraves considerée comme industrie annexe des fermes et des sucreriers .... *f* 6,—

benevens eenige exemplaren van

De verwikkelingen van het Nederlandsch-Indisch gouvernement met de Chinesche bevolking op Westelijk Borneo, toegelicht met kaart .... *f* 6,—

Lange, Het Nederlandsch Oost-Indisch leger ter Westkust van Sumatra, 1819—1845. 2 deelen. *f* 15,—

(1355) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, 9 *September* 1854

SPOREN DER SCHEPPING,

in het Nederduitsch bewerkt door Dr. *van den Broek.*

II. **Atlas der Levende Dieren,** behoorende bij voornoemd werk, zijnde de eerste Atlas in Europa uitverkocht.

III. *Mason,* **De Schepping door tusschenkomst van God.**

IV. **Vervolg op de Sporen der Schepping,** wederlegging der tegenschriften op eerstgenoemd werk.

V. *Hugh. Muller,* **Het Scheppingswonder.**

Deze serie is gezamenlijk verkrijgbaar ad *f* 31,— bij

(1347) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Per laatste Mail ontvangen:

I. **Handelingen en Geschriften** van het Indisch Genootschap te 's Gravenhage, onder de zinspreuk: Onderzoek leidt tot waarheid.

II. **Van Herwerden.** Java voorheen, tegenwoordig en in de toekomst.

III. Idem. Is overgang tot vrijen Landbouw op Java, zonder slooping van het stelsel van cultuur nu reeds mogelijk?

IV. **S. Keijzer.** Nadere toelichting omtrent art. 71 van het Reglement op het beleid van de Regering.

Voortdurend bestaat gelegenheid tot geregelde ontvangst van alle Brochures per Landmail arriverende, bij

(1345) VAN HAREN NOMAN & KOLFF,

Bij de toenemende belangrijkheid der geïllustreerde en andere journalen, meen ik mijne begunstigers te moeten uitnoodigen, zoo spoedig mogelijk hunne abonnementen op te geven voor 1855, op de

Illustrated London News à	*f* 52,—	per jaar.
Illustration	- 36,—	» »
Illustrirt Zeitung	- 45,—	» »
Revue des Deux Mondes	- 52,—	» »
The Punch	- 60,—	» »

Terwijl ik hen tevens verzoek mij hunne opgaven te doen toekomen, voor alle verder verlangd wordende Tijdschriften, als:

Journal des Demoiselles	*f* 12,—	per jaar.
Trésor » »	- 16,—	» »
Aglaya » »	- 9,—	» »
Toilet » »	- 12,—	» »
Revue Brittannique	- 36,—	» »

enz., enz., die alle geregeld per mail zullen ontvangen worden.

(1244) H. M. VAN DORP.

BATAVIA, Augustus 1854.

Leesbibliotheek van H. M. van Dorp, te Batavia.

Een nieuwe Catalogus dezer Bibliotheek is vervaardigd, en zal weldra door supplementen worden gevolgd. De beste en nieuwste Romans worden voortdurend aangekocht, terwijl ook de voornaamste Hollandsche, Fransche en Engelsche Tijdschriften ter lezing voorhanden zijn. (1338)

Geïllustreerde Tijdschriften.

JAARGANG 1855.

PER MAIL ARRIVERENDE.

Illustrated London News, per Jaar.	*f* 52.—
l'Illustration, per Jaar.	- 36,—
Illustrirte Zeitung, per Jaar.	- 45,—
Punch London Charivari, per Jaar.	- 60,—
Lectuur voor de Huiskamer. Hollandsch oorspronkelijk geïllustreerd Maandschrift.	- 12,—

De verzending voor Java, franco per post, verhoogt de abonnements-prijs ad 10/d. per vel druks.

Bestellingen op alle andere **Hollandsche** en **Buitenlandsche Tijdschriften** worden geregeld per Mail uitgevoerd.

Om den Jaargang 1855 direct bij aanvang te verkrijgen, worden de aanvragen ten spoedigste ingewacht, te Batavia bij

(1243) VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

Ontvangen en aan Inteekenaren afgeleverd:

ONZE TIJD,

Deel XII met Kronijk 1853, belangrijke Stukken inhoudende, als:

Levensschets van *Omer-Pacha*, de Russisch-Turksche Grenzen, uit krijgskundig oogpunt, **met Kaart**, enz.

Prijs per Jaargang (twee compresse Deelen en de Kronijk) *f* 8,—.

Kunnen voortdurend op dit veel gelezen Werk Inteekeningen worden aangenomen bij

(1356) LANGE & Co.

Stoomboot *Banda.*

Het vertrek dezer Stoomboot naar *Samarang* en *Soerabaya*, is bepaald den dag na aankomst der verwacht wordende landmail; zullende de reis naar *Macassar* en de *Molukken*, door het te Soerabaya gereed liggend Stoomschip **Ambon**, na aankomst der **Banda**, van daar worden vervolgd.

Voor passage gelieve men zich te wenden tot

de Agenten,

(1375) B. KOPERSMIT & Co.

Passage naar Samarang

per bark *Nagalaut*, kapitein *J. Winter*, te vertrekken den **13 of 14 dezer.**

Adres

(1354) JOHN PRYCE & Co.

Passage naar Nederland

met het snelzeilend en voor den overvoer van passagiers bijzonder goed ingerigt barkschip *Jacatra*, kapitein *Th. Buys Jzn.*, zullende tegen medio September van Samarang via Batavia vertrekken. Adres bij den Gezagvoerder te Samarang en alhier bij

de Agenten,

(1340) VAN OMMEREN, RUEB & Co.

Passage naar *Nederland*

wordt aangeboden per het snelzeilend, doelmatig ingerigt Nederl. schip *Nijverheid*, kapt. *J. C. M. van Strijen*, om in de maand September van hier te vertrekken. Adres bij den Gezagvoerder te Cheribon of bij de Agenten

(1270) DE WEERDT, RUYL & Co.

---

zulk een geringen prijs hebben bekomen. Met deze lancet zijn der beroemde FRANÇOISE DE CHATEAUBRIAND, de schoone beminde van FRANS den eerste, toen haar jaloersche gemaal haar liet ombrengen, de aderen geopend." — »Niet mogelijk!" riep PHILIPPE verrast, terwijl hij vol drift het instrument greep en het aan alle kanten beschouwde. — »Een voorzaat van POITEVIN had, door den vicomte gedwongen, zijne hand tot den moord moeten leenen, en op die wijze is het instrument van vader op zoon overgegaan en eindelijk op den vorigen eigenaar gekomen." — »Gij zult," vervolgde meester ST. ELME glimlagchend, terwijl zijn zoon de lancet nog altoos beschouwde, »gij zult u bij de schoone markiezinnen en gravinnen, die onder uwe behandeling komen, aangenaam maken, zoo gij haar deze merkwaardigheid vertoont. Het grootste gedeelte van haar zou zich misschien vrijwillig de aderen laten openen, zoo zij daardoor bij onzen thans regerenden koning voor eenigen tijd de plaats van FRANÇOISE mogt innemen. Gij kunt haar nog een sprookje daarbij vertellen, waaraan de goede POITEVIN als aan het Evangelie geloofde. Hij zeide mij namelijk, dat hij de lancet nooit had gebruikt, omdat hij van zijnen vader, en deze weder van zijn groot vader, had gehoord, dat elke operatie daarmede, ook de geringste, ongelukkig afloopt, ja welligt den dood ten gevolge heeft. Er schijnt een vloek op het instrument te rusten, dat FRANÇOISE het leven heeft benomen. Zooveel is ten minste zeker, dat het den operateur, die haar, op welke wijze ook, gebruikt, tot'een groot nadeel verstrekt. — »Malligheid!" riep PHILIPPE lagchend. »Op dien koop wilde ik het geheele hof met deze lancet wel aderlaten, en niemand zou daarbij eenig leed geschieden." — »Dat wil ik best gelooven," hernam meester ST. ELME glimlagchend. »Gij hebt eene vaste hand, en ik vertel dan ook maar wat ik zelf van een ander gehoord heb. Maar nu van iets anders, van meer ernstigen aard. Ik heb u dikwijls gezegd, dat een jong geneesheer, die in practijk wil komen, niet kwaad doet, zoo hij zich laat introduceren waar huwbare dochters zijn; hij kan er op rekenen, daar weldra patienten te zullen vinden. Daarentegen moet een arts, die reeds practijk heeft, in ernst aan trouwen denken; want dit bevestigt hem in het oog der vrouwelijke wereld eerst werkelijk in haar vertrouwen. Gij, PHILIPPE, hebt thans practijk. Zeg op nu: Hoe staat het met het trouwen?" — »Openhartig, lieve vader! ik heb daaraan nog niet gedacht," zeide PHILIPPE vergenoegd, daar hij den ouden man in eenen goed humeur zag, wat niet altijd het geval was. — »Zoo! Nu, het is mij aangenaam, en ook weder niet, dat gij er nog niet aan gedacht hebt," sprak meester ST. ELME, terwijl eene ligte wolk zijn gelaat scheen te benevelen. »Daar de zaken zoo staan, zal ik nu nadenken te help komen, Wat dunkt u van MARTHA, PHILIPPE?"

De jongman verschrikte bijna, zoo onverwacht kwam hem deze vraag zijns vaders. Inderdaad was de gedachte, dat MARTHA wel eens zijne vrouw zou kunnen worden, hem nog nooit in het hoofd gekomen. Hij had het meisje, zoo lang hem heugde, gekend, en was gewoon haar als eene zuster te beschouwen. Nooit had hij eenig geheim voor haar gehad. Van kindsbeen af was hij gewoon MARTHA deelgenoot te maken van al wat hem in het hoofd speelde. Van eenige andere betrekking, dan die tusschen zuster en broeder, was nooit sprake geweest. Hij had met haar gepraat, geschertst, ook wel gekibbeld en haar een weinig getiranniseerd, maar aan liefde of huwelijk nooit gedacht. De woorden zijns vaders waren hem derhalve zoo vreemd, zoo nieuw dat hij als van den bliksem getroffen stond.

(*Wordt vervolgd.*)

Passage naar *Nederland.*

Het Nederl. schip *Louisa Princes der Nederlanden*, kapt. *G. G. Lion*, heeft uitmuntende inrigtingen voor Passagiers en zal tegen het eind der maand September van hier vertrekken. Adres bij de Agenten

(1271) DE WEERDT, RUYL & Co.

BATAVIA.

Met rugzigt op het deswege door ons in ons Blad van 30 Aug. No. 69 berigte, kunnen wij thans nog mededeelen, dat het der policie dezer dagen gelukt is nog een der dieven en steenwerpers in en op de officierswoningen achter het paleis te Weltevreden in hechtenis te nemen. Deze persoon, *Mentordjo* genaamd, mede een gedroste kettingganger en vroeger fuselier bij de 4 compagnie van het 13 bataillon infanterie, heeft bekend verscheidene der gestolen voorwerpen, o. a. een paar epauletten en twee horologiën aan een zeer bekenden Chineschen handelaar op Bazar Senin verkocht te hebben. Men hoopt daardoor in staat te geraken het kluwen dier dieverijen en steenwerperijen nog meerder te ontwarren.

— Van Samarang wordt, onder dagteekening van 8 Sept. berigt, dat de loerah van Gendingare, *Abdul Bassar* genaamd, op de tijgerjagt zijnde, en een dier dieren opgejaagd hebbende, eensklaps door hetzelve werd aangevallen. De tijger viel den loerah met zijne klaauwen in de lendenen en beet hem in de dij, doch de loerah verloor zijne tegenwoordigheid van geest niet, maar verdedigde zich moedig en bragt het roofdier een piek-steek toe, die ten volle het ligchaam indrong. Het ijzer van de piek bleef in hetzelve zitten en de tijger, zijne prooi loslatende, sloeg dadelijk op de vlugt.

Men koestert de hoop dat genoemde loerah van zijne wonden zal herstellen.

Men leest in de *Javasche Courant* van heden:

Na de ontvangst der tijdingen, kortelijk medegedeeld in ons no. van 2 September jl., no. 70, zijn ingekomen de rapporten van den overste *Andresen*, van 19 en 23 Augustus jl., waaruit wij het volgende kunnen overnemen. (Zie Java Bode no. 70.)

Montrado, 19 Aug. Na het sluiten van mijn rapport van den 2 Julij 1854 No. 1/ij, ontving ik de tijding van de vermoedelijke komst van den algemeenen secretaris, gouvernements-commissaris in de Wester-afdeeling van Borneo, op den 7den te Pontianak. Zoo als ik de eer had Uwe Excellentie te melden, was toen de rust volkomen hersteld, en ieder had weder zijn vroeger bedrijf bij de hand genomen.

Alles droeg de kenmerken van volkomen onderwerping. Tot definitieve regeling van het bestuur der chinesche districten, waren de bevelen van den gouvernements-commissaris noodig; en vermits niets bijzonders mijne tegenwoordigheid te Montrado vereischte, besloot ik dien hoofdambtenaar te Pontianak te gaan ontvangen. — Den 6 Julij verliet ik Montrado en bereikte den 18den Pontianak, waar de gouvernements-commissaris den 10 was aangekomen.

Kort na zijne aankomst werd een der hoofden van den opstand, met name *Lim-Sam-On*, in het mandorsche gearresteerd en gevankelijk naar Pontianak gevoerd. De berigten welke ik van Montrado ontving, behelsden de kennisgave dat ook die van Lara hunne wapenen te Montrado hadden aangebragt; en van zamenscholing der nog voortvlugtige hoofden van den opstand was niets bekend.

Den 18 Julij verliet ik met den gouvernements-commissaris Pontianak, met het voornemen om, na Mampawa en Sinkawang te hebben aangedaan, de commissaris naar Sambas te vergezellen, ten einde op die plaats de regeling van eenige zaken te maken en daarna naar Montrado terug te keeren. In den avond van den 19 kwam Zr. Ms. stoomschip *Celebes*, waarmede de gouvernements-commissaris de reis deed, ter reede van Sinkawang, en omstreeks één uur des nachts ontving ik daar een rapport van den kapitein, chef van den staf der expedidie en een van den majoor *de Brabant*, kommandant van het 7de bataillon, die gedurende mijne afwezigheid, als oudste hoofd-officier, het bevel te Montrado voerde, van den 19 des morgens; inhoudende hoofdzakelijk de kennisgave, dat in den nacht van den 18 op den 19 Julij ten 1¾ uur, de troepen in de Thang, Sjongbok en Habok plotseling door eene groote massa chinezen en dajaks waren aangevallen en beschoten; dat bij dien aanval geen der onzen waren gekwetst, en dat de aanvallers met verlies waren afgeslagen. Men konde, uithoofde der duisternis de hoegrootheid van het verlies niet bepalen, doch verkenningen, den volgenden morgen gedaan, waarbij men veel sporen van bloed, twee geblesseerden en twee dooden vond, benevens twee vlaggen en eenige wapens, bewezen, dat het vuur der onzen, ter beantwoording van het vreeselijk geschiet der chinezen, niet zonder uitwerking was geweest. De opstandelingen hadden zich op den weg naar Lara teruggetrokken. Het zal wel naauwelijks vermelding behoeven, dat ik de voorgenomen reis naar Sambas staakte en den volgende morgen vroegtijdig te Sinkawang aan wal ging.

Te Sinkawang vond ik het getal bazaar-bewoners zeer verminderd; van de landbouwers tusschen die plaats en Djientang hadden velen weder hunne woningen verlaten.

In den nacht van den 19 had de avancé-wacht vermeend een 40tal gewapende chinezen in de struiken te zien; men had er berigten dat die plaats in den volgenden nacht zoude worden aangevallen. Ook van Koelor ontving ik gelijksoortige berigten. Ik besloot een paar dagen te Sinkawang en ook te Koelor te vertoeven, ten einde omtrent dezen voorgenomen aanval meer zekerheid te krijgen, en vooral om zooveel mogelijk afdoende maatregelen te nemen, om den toevoer van levensmiddelen naar Montrado te verzekeren, waar men uithoofde van voortdurend gebrek aan koelies, geene beduidende voorraad van vivres had kunnen bijeen krijgen.

Den 22 begaf ik mij naar Koelor en den 25 des morgens van daar naar Montrado, bij welke gelegenheid onder gewapend geleide, 137 chinesche en 30 maleische koelies met vivres bevracht, werden medegevoerd. Intusschen was last gegeven om de opstandelingen op den weg naar Lara aan te tasten en te verdrijven. Van den voorgenomen aanval op Koelor en Sinkawang werd niets bespeurd; een groot gedeelte der gevlugte bevolking bleef echter afwezig. Bij den nachtelijken aanval te Montrado, was een zestal gevangenen van weinig belang ontvlugt; één hunner had zich onmiddelijk naar Koelor begeven en daar, met behulp van een zestal andere chinezen, een moord gepleegd op zekeren chinees, die als spion bekend stond en als verdacht was opgegeven. Twee der daders werden op den dag mijner aankomst te Koelor gearresteerd. Hangende het onderzoek, dat ik betrekkelijk deze zaak liet houden, hebben zij zich zelve om het leven gebragt (gewurgd).

Den avond van den 25 kwam ik omstreeks 7 uur te Montrado aan. Weinige oogenblikken later ontstond brand op den bazaar; aan blusschen was niet te denken te minder, wijl op de troep, die ter hulp toesnelde, herhaaldelijk schoten gelost werden. De voornaamste straat werd geheel in de asch gelegd. Gelijktijdig werden eenige schoten op den Thang gelost, doch blijkbaar op eenen grooten afstand. Den volgenden morgen was de bazaar geheel verlaten, met uitzondering van den kapitein der chinezen *En-Tjong-Kwee* en eenige personen tot zijnen stam behoorende. De vroegere regent van Montrado, *Tjansing*, had met eenige verwanten reeds een paar dagen te voren, eene schuilplaats in den Thang gevraagd en bekomen. De opstandelingen hadden zich in het gebergte dat Montrado omgeeft, genesteld en waren bezig op verscheidene punten versterkingen aan te leggen. Gedurende mijne afwezigheid had het volgende plaats gehad:

In den morgen van den 20 Julij was den kapitein *Verspijck*, met de 6de kompagnie 13de bataillon infanterie, de 2de kompagnie 7de bataillon infanterie en een detachement artillerie, onder den 2den luitenant *Straatman*, benevens eenige sappeurs, onder het bevel van den 2den luitenant *Pfeiffer*, op den weg naar Lara gezonden, om het terrein te verkennen en de opstandelingen, zoo hij die ontmoette, aan te tasten en te verdrijven. Bij deze kolonne was nog gevoegd de officier van gezondheid *le Pique*. Omstreeks een half uur van Montrado, ontmoette deze kolonne de opstandelingen, die zich in het den weg omgevend gebergte hadden genesteld en spoedig een hevig vuur op de onzen rigtten. Vermits dit de belangrijkste ontmoeting met de opstandelingen geweest is, neem ik de vrijheid het daarover handelend rapport van den majoor *de Brabant*, waarin dat van den kapitein *Verspyck* is overgenomen, hier te laten volgen.

„Den 19 dezer, 's avonds, werd mij door den assistent-resident *von de Wall* en den kapitein, belast met het civiel gezag, medegedeeld, dat eenige honderden chinezen achter den weg van den Thang op den weg naar Lara, een afstand van een klein half uur, versterkingen hadden aangelegd. Op dit berigt werd de kapitein *Verspijck* van het 13de bataillon, met zijne onderhebbende compagnie (bestaande uit de 6de kompagnie Europeanen), alsmede de 2de kompagnie van het 7de bataillon, een handmortier met de noodige artillerie, onder bevel van den 2de luitenant *Straatman*, 12 sappeurs, onder de orders van den 2de luitenant *Pfeiffer*, en den officier van gezondheid *le Pique*, uitgenoodigd om zich allen op den 20, 's morgens ten half zeven ure, te verzamelen bij den Thang. Het kommando dezer troep werd opgedragen aan den zoo even genoemden kapitein *Verspijck*, die voorzien werd van eene schriftelijke instructie, luidende om de vijandelijke versterking te nemen en den vijand te verjagen. Deze kolonne, voorzien van een gids, begaf zich om 7 ure op marsch. Hieronder laat ik UHEd. G. het rapport van dien kapitein, over de plaats gehad hebbende omstandigheden volgen:

„ „Ter voldoening aan den last, vervat in het slot van UHEd.G. order, dd. 19 Julij 1854, heb ik de eer hiernevens het rapport te zenden van mijne verrigtingen, tegen de versterking op den weg naar Lara, op den 20 Julij.

De 2 luitenant *Pauwels* kreeg het kommando over de voorhoede, sterk 18 Europeanen en 14 Inlandsche soldaten. Hierop volgde, op 60 of 70 passen, de 6 kompagnie, die door den 1 luitenant *Donleben* gekommandeerd werd, daarop de mortier met bediening, de sappeurs, en eindelijk de 2 kompagnie van het 7 bataillon.

Het voetpad, dat niet meer dan aan één man passage gaf, liep door een terrein, dat met digt ondoordringbaar kreupelhout voorzien was. Naauwelijks waren wij een vierde uur gevorderd, of de voorhoede zag vooruit een met alang-alang begroeid gebergte, waarop men versterkingen ontwaarde, en dat op alle toppen en hellingen met Chinezen bezet was, ter sterkte naar mijne gissing van 4 à 500 man, de meeste van tjanto's of schietgeweer voorzien.

Ik liet de voorhoede halt maken en de troepen digter opsluiten, tevens van dit oponthoud gebruik makende om het terrein, dat moeijelijk te beoordeelen was, op te nemen; dit verrigt, ging de kolonne voort; het pad daalde naar eene kleine moerassige vlakte, die zich van den voet van het door den vijand bezette gebergte tot bij ons uitstrekte.

Hierop begon het vuur van den vijand uit het links gelegen bergachtige gedeelte en uit een bosch, doch rigtte geene schade aan; de meeste kogels gingen te hoog en over onze hoofden; te gelijk zag ik verscheidene troepen chinezen regts trekken, waarschijnlijk met het plan om ons om te trekken, hetgeen mij deed besluiten den 2 luitenant *Conrad* met zijn peleton hier achter te laten, om voor onzen rug en flank te zorgen.

Dit veroorzaakte weder eene kleine halt, doch nu ging de troep weder voorwaarts, en was naauwelijks 100 passen verder, of zij kreeg in de bogt die de weg maakte, een hevig vuur uit alle gedeelten van de vijandelijke linie. Door de plaatsing van den 2 luitenant *Conrad* met zijn peleton zag ik, dat de Chinezen hun omtrekkingsplan opgaven, want zij, die reeds regts getrokken waren, gingen weder in de rigting van den hoogsten top en naar het bosch terug. Ik gelastte nu dat de voorhoede met den looppas het gebergte zoude bezetten, hetwelk de vijandelijke versterking eenigzins domineerde, doch op zijne beurt door de hoofdversterking gedomineerd werd.

In een oogenblik was de voorhoede onder een allerhevigst vuur er op, en ging toen liggen (hier hebben wij de meeste geblesseerden gehad). Ik ook begaf mij op dien heuvel om de positie beter op te nemen en riep er den 2 luitenant *Straatman* met den mortier, die een bedaard gerigten worp naar de hoofdpositie deed. De rest van de kolonne nam weder de plaats in van den voortroep. Terwijl de attentie van den vijand zich op de granaat rigtte, zond ik ook den 1 luitenant *Donleben* met de geheele 6 compagnie 13 bataillon, den heuvel op, en nu werd daar van daan door ons een goed geweervuur op den vijand gerigt, terwijl de artillerie hier drie worpen deed, waarvan de laatste met het beste succes onder den vijand kwam. Ik had den luitenant *Donleben* gelast om, wanneer de gelegenhoid het toeliet, onmiddelijk te stormen. Intusschen begaf ik mij weder op den weg bij het aldaar nog aanwezig 1 peleton, 2 compagnie, 7 bataillon infanterie, ten einde te zien of het terrein het toeliet; verkende dat zelfs voorwaarts, gaande onder een tamelijk vuur om den heuvel, en bevond het daartoe geschikt; zijnde de helling van het gebergte, naar de positie wel steil maar toch te beklimmen. Ik was naauwelijks weder bij het peleton der 2 compagnie 7 bataillon teruggegaan, of ik hoorde dat de luitenant *Donleben* de stormmarsch liet blazen, die ik onmiddelijk van mijn hoorn liet repeteren, en zelf voerde ik den storm aan van dit peleton. De artillerie deed nog onder het stormen, een vijfde worp, die perfect uitviel.

Overal doorstonden wij gedurende den aanval een onbeschrijfelijk vuur, dat vooral op den weg gerigt was en eerst ophield toen wij op 30 à 40 passen genaderd waren.

Ik had het genoegen het eerst in de versterking te zijn, op den voet gevolgd door den 2 luitenant *Chambry*, die ik steeds bij mij gezien heb en naast mij drie kogelwonden bekwam, waarmede hij evenwel tot in de vijandelijke positie doorliep en daar neerviel, even als de sergeant-majoor *de Haan*, No. 29140 der 2 compagnie, 7 bataillon. Op hetzelfde oogenblik had ook de 6 compagnie en de voorhoede de versterking onder een zwaar vuur genomen en [illegible] positie, die voor een intelligenten of energieken vijand misschien onneembaar ware gebleven. In denzelfden aanloop vervolgde alles den vijand die, met medeneming van alle wapens, op de vlugt ging, doch die wij door het klimmende gebergte niet konden inhalen, zoodat wij ons moesten bepalen hun eenige schoten achterna te zenden.

Luitenant *Conrad*, die ik achter had gelaten, de manoeuvre ziende en die met intelligentie begrijpende, liep op het sein van den stormmarsch langs eene steile en afmattende helling met zijne 30 man den berg op, om den vijand den pas aftesnijden, en had nog de satisfactie eenige chineesche manschappen te bereiken, waarvan een met het geweer in de hand te neder werd geschoten en afgemaakt.

Na een oogenblik vervolgd te hebben, liet ik halt blazen; de manschappen waren te moê en het terrein te steil om nog verder door te gaan; en ik bepaalde mij dus om het 1ste peloton 2de kompagnie 7de bataillon naar den hoogsten top van het gebergte te zenden en daar het regts en links gelegen bosch te observeren. Beneden aan den overkant van het gebergte zag ik eenige huisjes liggen, waar verscheidene chinezen heenvloden. Ik zond daar den mortier met den luitenant *Straatman*, om die te vernielen, en gaf hem tot bedekking 25 manschappen der beide kompagnien mede. De infanterie officier vermoeid, en op herhaaldelijk aanzoek van den 2de luitenant *Pfeiffer*, die ook nog gaarne in de gelegenheid wenschte te zijn om zich te onderscheiden, gaf ik dezen het kommando der bedekking, deze vernielde en verbrande al de huisjes en loodsen, waarin de chinezen gelogeerd hadden, verjoeg den weder verder en kwam toen bij mij terug.

Na de inname van de versterking zond ik tijding naar het hoofdkwartier en verzocht nadere orders, de opmerking makende dat door het stormen en langdurige klimmen in den loop pas mijne troepen te vermoeid waren om onmiddelijk eene langdurige vervolging te doen; de troep liet ik uitrusten, de sappeurs de versterkingen eenigzins opruimen en begaf mij naar de geblesseerden, die door den officier van gezondheid *le Pique* reeds onder het vijandelijk vuur gedeeltelijk verbonden waren. Na behoorlijke verzorging liet ik hen door de maduresche hulptroepen en eenige sappeurs terugdragen. Naauwelijks waren zij 500 passen ver, of ik hoorde in hunne rigting vuren, zoodat ik, vermeenende dat zij geattakeerd werden, den luitenant *Conrad* met eenige manschappen tot escorte toezond, die inderdaad hen in gevaar vond en hen ontzette. Naderhand ontmoette hij den majoor *de Brabant* die met eene kompagnie naar mij toekwam om de vervolging voorttezetten, en daar de geblesseerden nu digt genoeg bij den Thang waren, keerde hij met ZHEdG. terug.

Gedurende den marsch en het gevecht heb ik de orde, moed en volharding van onze manschappen van al de wapens met genoegen kunnen bewonderen. Hoe grooter het gevaar was hoe liever zij dit te gemoet wilden; ook de meeste officieren hebben zich voorbeeldig gedragen.

De luitenants *Donleben en Pauwels* hebben hunne flankeurs op eene wijze aangevoerd, den moed hunner ondergeschibten waardig; terwel de luitenant *Cambry* aan het hoofd van zijn peloten een toonbeeld was van moed en zich waardig toonde bij eene kompagnie te behooren die zoo veel gedecoreerden bezit. De luitenant *Conrad*, door met zijne 30 man den vijandelijken terugtogt te willen afsnijden, bewees evenzeer onverschrokkenheid als intelligentie te bezitten.

Eindelijk blijft mij nog te spreken van den luitenant *Straatman*, die terwijl de kogels om hem heen vlogen, met het schietlood in de hand zijnen mortier stond te rigten als ware hij op het excercitieveld. Deze officier heeft mij verzocht om aan UHEdG. aandacht aantebevelen, de kanonniers *Viskel* no. 27728 en *Keurvorst* no. 31368, als hebbende zich beiden door bedaardheid en ijver onder het vuren onderscheiden.

De luitenant *Donleben* heeft mij insgelijks verzocht aantbevelen de flankeurs *Bronk* no. 21634, *Kinnig* 27513 *Greve* 30522 *Bottemans* 30749, *Siebon* 29079, *Wagenaar* 27459. *Sloots* 27801, *Mijboom* 3245[illegible], *Bouwmeester* 30740, korporaal *Verlee* 26804, flankeurs *Ernens* 3106[illegible] *Voermanz* 29922, *Zuurveen* 32454, sergeant-majoor *Bellaart* 3065[illegible] sergeant *Smidt* 26454, korporaal *van den Berg* 28235, *Machielse* 2948[illegible] hoornblazer *Hulsman* 28891, tamboer *van der Sluis* 27476, sergeant *Dorruis* 31709, flankeurs *Ablu* 30604, *Bieshuijsen* 27616, *Greud*[illegible] 30692, als hebbende zich in het gevecht bijzonder onderscheiden en oorzaak geweest dat, hoewel de officieren der compagnie gaarne het eerste in de vijandelijke positie wilden wezen, zij zich moesten vergenoegen tegelijk met hunne dapperen er in dringen.

Van den officier van gezondheid *le Pique* kan ik UHEdG. niet dan met lof spreken. Midden onder het vuur was het bewonderenswaardig om hem met bedaardheid en deelneming onze gewonden te zien verbinden en verzorgen.

Daar de 2de luitenant *Chambry* van UHEdG. batalilon, het best weet wie van zijn peloton der 2de kompagnie zich het meest hebben onderscheiden, zoo zal het mij aangenaam zijn indien UHEdG. van hem wil vernemen wie als zoodanig verdienen vermeld te worden.

Hiernevens een staat (*) dergenen die bij de affaire gewond zijn geweest, terwijl ik UHEd.G. bedank dat u mij de aanvoering van de kolonne hebt willen toevertrouwen, en mij zulke twee uitgezochte compagnien hebt willen medegeven om de opgedragen taak uit te voeren.

De manschappen der 2 compagnie van het 7 bataillon infanterie welke bijzonder hebben uitgemunt, zijn de Inlandsche sergeant *Kromodrono*, No. 27371, Europesche korporaal *Hartje*, 20718, Inlandsche korporaals *Mertowidjoijo* 35253, en *Tjojodipo* 49488, fuseliers *Kar*[illegible] 47370, *Nassir* 48295, *Wariedin* 42903, *Sarieman* 37394, *Rososmi*[illegible] 42888, *Sallee* 37567, *Karsodrono* 31131 en tamboer *Sadio* 35144, benevens de sappeur 1 klasse *le Clerc*, No. 31849.

Ten 9 ure ontving ik berigt van den kapitein *Verspijck*, waarbij deze mij om versterking verzocht. Na het kommandement aan den majoor *de Brauw* te hebben overgegeven, rukte ik zelf met de 1ste kompagnie van het 7de bataillon op; ter plaatse gekomen bleek het dat de aanvrage om versterking onnoodig en aan een misverstand toe te schrijven was, daar de benting reeds genomen en de vijand verdreven was. Van een der gidsen vernam ik echter dat verderop zich noch eene versterking moest bevinden, waarom ik besloot mij hiervan te overtuigen en zoo mogelijk den vijand er uit te verdrijven; de 6de kompagnie van het 13de bataillon werd als te zeer vermoeid door mij teruggezonden, alsmede de kapitein *Goseuson* van de 2de kompagnie 7de bataillon, die verzocht huiswaarts te mogen keeren, daar hij te zeer gefatigeerd was. Het bevel der 2de kompagnie 7de bataillon werd toen opgedragen aan den kapitein *Verspijck*, die zich daartoe vrijwillig aanbood, en werd toen door de 1ste en 2de kompagnie van het 7de bataillon met de artillerie onder den luitenant *Straatman* den verderen marsch aangenomen. Van het terrein dat zeer geschikt ter verdediging was, heeft de vijand alle mogelijke partij getrokken; van 50 tot 50 pas nam zij positie in het kreupelhout waardoor het voetpad liep; loste daar bedaard zijne schoten op onze troepen, spoedde zich dan onmiddelijk wederom achterwaarts, om eene nieuwe positie in te nemen, en op die wijze werd de troep langs den geheelen weg verontrust. Wij zullen nagenoeg een half uur op die wijze zijn voortgerukt toen de 1ste luitenant-adjudant *Westerbaen Schmidt* geblesseerd werd.

Deze officier, die ook nu weder even als bij de geheele expeditie zich steeds voor aan het hoofd der kolonne in mijne onmiddelijke buurt bevond, en zich vroeger gedistingueerd heeft, bekwam een schot door en door zijn regter wang. Niettegenstaande zijn herhaald verzoek om den verderen marsch mede te maken, heb ik hem gelast huiswaarts te keeren, om de wond die zeer opgezet was, door het marcheren in de brandende zon, niet te doen ontsteken.

Ook de kapitein, chef van den staf, *Kroesen*, die mij vergezeld had, heeft ook wederom bij deze gelegenheid de meeste activiteit aan den dag gelegd, en reeds op het eerste schot zonder bepaalden last, daar hij eenigzins achter was, maar mijne bedoelingen echter begrijpende, ging hij de mortier halen en kwam met deze vooruit, waarmede vervolgens eenige worpen gedaan werden op woningen waar zich chinezen schenen op te houden en die eene goede uitwerking hadden. Vervolgens keerde genoemde kapitein met den 1sten luitenant-adjudant *Westerbaen Schmidt* terug om zijne werkzaamheden te vervolgen en, als geheel met mijne bedoelingen bekend, den majoor *de Brauw* nadere inlichting te geven.

Deze kapitein heeft van af den dag dat wij zouden overvallen worden, steeds de meeste activiteit en moed aan den dag gelegd, zoowel bij den nachtelijken aanval als bij andere omstandigheden, en begaf zich steeds met eenige manschappen op die punten waar het noodig was.

Telkens verontrust wordende, zette ik den marsch voort, waarbij nog een inlandsch fuselier der 2de kompagnie aan den voet gewond werd, tot dat ik circa ten 12 ure in een meer open terrein kwam, alwaar ik de troep in eenige zich daar bevindende huizen deed rusten, om hun het morgeneten te doen gebruiken, het-

BIJVOEGSEL
behoorende bij den
JAVA-BODE,
van woensdag 13 September 1854, No. 73.

welk ik door den adjudant-onderofficier *Sehrijvers*, No. 14221, had doen aanbrengen. Inmiddels was de compagnie van het 13de bataillon, onder den kapitein *Cobet*, die ik in vervanging der 6de kompagnie had doen oprukken, aangekomen.

De 2de kompagnie van het 7de bataillon infanterie, met den kapitein *Verspijck*, die reeds den geheelen ochtend in actie geweest en zeer vermoeid waren, liet ik toen daar achter, en rukte ik tegen half twee ure met de 1ste kompagnie 7de bataillon, onder den kapitein *Bruijnis*, en die van het 13de bataillon, onder den kapitein *Cobet*, verder voort; de marsch met deze beide compagniën werd toen circa nog een uur voortgezet zonder eenige versterking te bespeuren noch met den vijand meer in aanraking te komen, waarom ik toen besloot den terugmarsch aan te nemen, en na de 2de compagnie wederom opgenomen te hebben, kwam ik tegen 5 ure 's middags met genoemde drie compagniën in het kwartier terug.

Ik zal UHEd. G. geene bepaalde namen behoeven te noemen van officieren die zich onderscheiden hebben; zoowel de troepen als de officieren hebben wederom bij deze gelegenheid eveneens als bij de sedert 4 à 5 dagen herhaalde alarmeringen, de meest mogelijke activiteit aan den dag gelegd, waarvan ik mij overtuigd had UHEd. G. zelf de groote waarde beseffen zal, te meer daar geen van allen gedurende die dagen eenige nachtrust genoten heeft.

Ten slotte acht ik mij verpligt speciaal aan UHEd. G. ter kennis te brengen de goede diensten bewezen door den officier van gezondheid 1ste klasse *le Pique;* genoemden officier komt niet alleen als doctor de hoogste lof toe, als dragende de meeste zorg en attentie voor zijne gewonden, maar zoude, in de gelederen als officier dienende, geen de minste oneer aan het corps gedaan hebben, daar hij zich zoowel bij de verkenning op den 18 Julij van Soengie Doerie Ketjiel als bij de affaire op den 20 Julij op den weg naar Lara, met den meest mogelijken lof gedragen heeft, door het onder het hevig vuur van den vijand met kalmte en bedaardheid verbinden en verzorgen zijner gewonden. Ook den 1ste luitenant-adjudant *Westerbaen Schmidt* en den 2de luitenant *Conrad* vermeen ik UHEd. G. te mogen aanbevelen.

Men had den 20sten berigt ontvangen dat zich eene groote hoeveelheid rijst en padie te Panglibang bevond. De majoor *de Brabant* zond eene kolonne, onder bevel van den kapitein *Koch*, van het 13 bataillon infanterie, derwaarts, om dat graan op te vorderen, ten einde meer voorraad daarvan te hebben, vermits gebrek aan transportmiddelen den aanvoer van het strand voortdurend zeer bezwaarlijk maakte. De kapitein *Koch* volbragt zijne taak goed; hij werd op den terugmarsch door de muitelingen aangevallen, doch joeg ze uit elkander zonder daarbij eenig verlies te lijden.

In den nacht van den 21 werden de troepen op nieuw op drie verschillende tijdstippen door het vuur der muitelingen verontrust.

Op den 22 was dit even zoo het geval en ontving men te Montrado het berigt dat de pangeran *Soeta Soeria Negara*, die in de nabijheid van Soengie Doerie Oeloe de Mampawasche grenzen bewaakte, door de muitelingen was ingesloten. Den 23 rukte de majoor *de Brabant* derwaarts om dien pangeran te ontzetten. De muitelingen hadden zich daar op de plaats in twee sterkten genesteld; zij werden aangetast en verjaagd zonder dat de onzen daarbij eenig verlies leden. Den pangeran vond men er echter niet meer; hij had zich, zoo als later bleek, naar een ander gedeelte begeven en daar met zijne maleijers en dajaks eene troep opstandelingen, die zich op verschillende plaatsen op en nabij het Mampawasche grondgebied genesteld hadden, aangetast en verslagen. Men ontving dien dag berigt dat de kwaadwilligen het voornemen hadden den bazaar van Montrado te verbranden. Maatregelen werden genomen om dit zoo mogelijk te beletten.

Den 24 Julij werd de kapitein *Cobet*, van het 13 bataillon infanterie, uitgezonden naar de plaats waar de majoor *de Brabant* den vorigen dag geweest was, ten einde van daar een voorraad rijst te halen, welke vermoedelijk anders in handen der opstandelingen zou zijn gevallen. Die officier voldeed aan zijnen last en bespeurde niets van de muitelingen.

In den namiddag van den 25sten Julij werden te Montrado eenige schoten op de voorwacht, bij den bazaar gelost; men vermoedde onraad op den weg naar Koelor, waarom mij een detachement werd te gemoet gezonden. Ik ontmoette het ongeveer 3/4 uur van Montrado, en had op den weg derwaarts niets van de muitelingen bespeurd; alleen de 2de luitenant *Pauwels*, die het escorte der vivres kommandeerde, vermeende op ongeveer 1 1/2 uur van Montrado op de aan den weg gelegen heuvels eenige gewapende chinezen gezien te hebben. Die officier zond mij daarvan berigt, doch ik heb van hen niets kunnen ontdekken.

Zoo als boven reeds gezegd is, ontstond kort na mijne aankomst brand in de hoofdstraat van den bazaar te Montrado, en deze werd nagenoeg geheel door den brand verwoest. Men vermoedde dat een gedeelte der bazaarbewoners met de muitelingen heulde en dit niet zonder grond, vermits nadat de kolonne van den kapitein *Verspijck* op den 20sten de muitelingen op den weg naar Lara had verdreven, een 27tal inwoners op den weg is gearresteerd, die naar den bazaar wilden terugkeeren, en aan sommigen aan welker handen de bewijzen gevonden werden zij kort geleden kruid hadden gebruikt.

Den volgenden morgen (26 Julij) was alles rustig; evenwel was de bazaar zoo als boven is aangeteekend bijna geheel verlaten. Ik bepaalde mij dien dag de positie der muitelingen en het nabij gelegen gebergte op te nemen en overigens de gegeven bevelen zoodanig te wijzigen, dat niet bij ieder schot in de verte op eene der door ons bezette sterkten, gelost werd, de troepen onder de wapenen kwamen, en overigens de dienst zoodanig te regelen, dat die zonder te veel afmatting door den soldaat kon worden volgehouden. Het kwam mij voor dat het in de taktiek der muitelingen lag de troepen af te matten.

Ik wensche hun den tijd te laten zich op bepaalde punten te versterken en verbood daarom hun vuur te beantwoorden, dan wanneer zij werkelijk tot onder het geweerschot zouden zijn genaderd.

Ook de consigne aan de bazaar-wacht werd den 26 zoodanig gewijzigd, dat die bij eenen aanval der muitelingen niet terugtrok, maar op dezelve moest afgaan.

In den morgen van den 27 Julij werd de bazaar-wacht aangevallen, doch de muitelingen werden door den kommandant der wacht, den 1ste luitenant van het 3de bataillon infanterie, *Ravestein*, met verlies terug gedreven. Een weinig later vertoonde zich eene menigte gewapende chinezen en dajaks in de struiken achter den *Thang*, welke in de verte eenige schoten losten. Drie pelotons onder den 1sten luitenant adjudant *Kriesfeld* en de 2de luitenants *Mekern* en *Kessler*, werden langs verschillende wegen daarop afgezonden om hen zoo mogelijk den terugtogt af te snijden en eenige hunner gevangen te nemen. Tot afsnijden hadden zij echter geene gelegenheid noch tijd; de opstandelingen waren echter weldra uit elkander gejaagd.

In den nacht van den 26 op den 27 hadden de muitelingen twee versterkingen opgeworpen van omstreeks zes-en acht honderd el van den *Habok*, namelijk één op den kruin van de heuvelrei die westelijk van de sterkte loopt, en een aan den voet des heuvels.

Omstreeks 10 uur begonnen zij daaruit, den *Habok* te beschielen en verscheidene staven ijzer van het kaliber van 1 pd. kogel vielen binnen de sterkte.

De 1ste luitenant *Gallas* van het 7de bataillon infanterie werd met 50 bajonetten van het 7de bataillon tegen die versterkingen afgezonden. De officier was het eerste met den Europeschen korporaal *Stauda* binnen een derzelve, verdreef de opstandelingen en keerde met eene groote metalen en twee ijzeren lilla's, kruid en eenige projectilen terug. Twee Chinezen waren op de plaats afgemaakt; de overige geblesseerden hadden de vlugtelingen medegevoerd.

Den 28 des morgens rukte eene kolonne sterk 150 bajonetten, onder den kapitein *Cobet*, ter afhaling van levensmiddelen naar Sinkawang.

Op een uur afstand van *Montrado* werden van uit de struiken eenige schoten op de kolonne gelost; de opstandelingen werden ook hier weder verdreven en de marsch zonder verhindering doorgezet. De kapitein had in last een detachement van 80 man te *Petengaan* achter te laten, ter escortering van vivres welke van *Koelor* zouden worden aangebragt.

Den 29 keerde dat detachement, waarbij zich de van Java gekomen kapitein *van Oijen* gevoegd had, te Montrado terug. Het was op een uur afstand van Montrado even als den vorigen dag door de muitelingen verontrust geworden en had men daarbij eenige ligt geblesseerden bekomen, 3 aan schoten en 6 door ranjoes, welke op den weg tusschen de struiken waren geplaatst. De aanvallers waren ook echter weder verdreven.

Hoezeer de opstandelingen aan de zijde van den Habok, waren verdreven; hadden zij echter den 28 hunne oude positie weder bezet. Ingewonnen berigten luiden dat nog verscheidene versterkingen tusschen dat punt en Soengie Doerikh Oeloe waren aangelegd en bezet.

Het kwam mij noodig voor om het terrein nu aan die zijde geheel te doen zuiveren en gaf ik daarom den majoor *de Brabant* las, om voor het aanbreken van den dag met eene kolonne van het 7de bataillon den Habok te verlaten, de positie der opstandelingen om te trekken en hen in den rug te vallen, terwijl de kapitein, chef van den staf, met eene kompagnie hen in het front zoude bezig houden. Aan dien last werd voldaan; men kon echter de muitelingen niet tot staan brengen; alle versterkingen werden verlaten, en die nabij de Habok door de in het front geageerd hebbende compagnie bezet.

Op het hoogste punt liet ik eene wachtpost plaatsen en sedert bleef het terrein tot aan Soengei Doerie geheel zuiver.

In den morgen van den 30sten Julij was alles rustig. Op den bazaar waren echter weder geruchten in omloop dat ook het overgebleven gedeelte zou worden aangestoken en dat de kapitein der Chinezen *Entjang-kwee* zou worden opgeligt. Men vermoedde dat hij met de opstandelingen heulde; daarvan echter had men geene openlijke bewijzen en was hij het eenigste hoofd dat eenigen invoeld op de bevolking uitoefende. Hij was overigens bereidwillig in hulp daar waar het in zijn vermogen was. Hem werd een verblijf in den Thang aangeboden, ook tot berging van zijne bezittingen, waarvoor hij echter bedankte, verklarende niet bevreesd te zijn voor de kwaadwilligen, zoo lang de bazaar door de gouvernements troepen bewaakt werd. Maatregelen werden genomen om zijne opligting te beletten.

Denzelfden morgen ontdekte men echter den Thang eene nieuwe versterking. Aan den 1sten luitenant *Kriesfeld* werd opgedragen de positie der opstandelingen in die strekking te gaan verkennen, en na zijn rapport, waaruit bleek dat zij zich overal in het gebergte versterkt hadden, werd besloten om hen aldaar aan te tasten en te verdrijven en zoo mogelijk den weg naar Lara af te snijden.

Het was van te meer belang omdat de positie, welke zij, zoo als gewoonlijk meesterlijk gekozen hadden, hen in staat stelden zoo wel den weg van Lara als die van Sinkawang en de drie sterkten te Montrado in het oog te houden en deze te verontrusten. Aan den majoor de Brabant werd opgedragen om den 31sten des morgens ten 4 1/2 uur met eene kolone, zamengesteld uit Europeanen, Afrikanen en Inlanders, over Po-long an en Pak-Miontew de vijandelijke linie om te trekken en deze in den rug aan te tasten; terwijl de kapitein *Asmus* van het 13de bataillon infanterie, hen in het front zoude bezig houden. Gelukte deze manoeuvre, dan kon men verwachten, dat men de opstandelingen eene geduchte les zoude kunnen geven,

Vermits men alle reden had om de Chinezen die als gidsen en tolk dienen, niet te vertrouwen, werd het bevel van deze operatie eerst in den avond opgegeven, terwijl eerst des morgens om 4 ure de gidsen en tolken werden gewaarschuwd.

De kolonne van den majoor *de Brabant*, rukte op het bepaalde uur van den Thang uit en was vóór dat de dag aanbrak, het gebergte om den linkervleugel der vijandelijke positie gepasseerd, zoo dat er alle hoop bestond de onderneming zou gelukken. Ten 7 ure rukte de kolonne onder den kapitein *Asmus* tegen de vijandelijke linie op, hij had den last om hen bezig te houden, zonder evenwel tot eenen directen aanval over te gaan, voor en aleer hij zekerheid had, dat de omtrekkende kolonne in den rug der vijandelijke linie was aangekomen. Deze kolonne rukte langs een zijweg ongemerkt tot in het gezigt der vijandelijke linie.

Tegen hunne gewoonten opende de Chinezen hun vuur niet, maar bespeurde men al spoedig dat op het pad dat gevolgd werd, zoogenaamde Chinesche mijnen waren aangelegd en dat eenige Chinezen in het kreupelhout verborgen waren, die beproefden, door aan een gespannen lont te rukken, deze mijnen te ontsteken. Die poging mislukte echter geheel; de lont werd doorgesneden, alvorens die ontbranding kon te weeg brengen, *en men vond op verschillende plaatseu zeven vaatjes Engelsch kruid*, de lading der aangelegde mijnen. De kapitein *Asmus* liet verder eenige schoten en worpen met de handmortieren op de vijandelijke linie doen, doch vermeed overeenkomstig zijne instructie een directen aanval. Omstreeks één uur vlugtten echter de opstandelingen uit de geheele versterkte linie; men beproefde hen te vervolgen, doch zoo als gewoonlijk, konden het onze troepen den Chinees in het loopen niet afwinnen.

Eenige Dajaks werden den vlugtenden nagezonden.

Omstreeks 3 uur kwam de kolonne van den majoor *de Brabant* in het gezigt der versterkte linie, die echter zoo als reeds gezegd is, verlaten was. Hij had te Po-long-an niets van de opstandelingen bespeurd, doch te Pac-Mion-tew, waar zij zich almede versterkt hadden, de gelegenheid gehad hen te overvallen en er eenigen van te doen afmaken.

Daarbij werden eenige vaandels, een metalen lilla, tjando's, eenige Chinesche geweren, kruid en andere wapens veroverd, terwijl eene groote hoeveelheid levensmiddelen, welke hier gevonden werd, het bewijs leverde dat de opstandelingen hier hunnen voorraad geborgen hadden. Pak-Mion-tew werd in de asch gelegd.

Hoezeer ook hier weder de opstandelingen van wapens en kruid beroofd werden, waaraan zij blijkbaar gebrek hadden, en hen bijgevolg een gevoelige slag was toegebragt, was echter het eigenlijke doel om er eene groote slagting onder te knnnen aanrigten, niet bereikt geworden. Den volgenden dag bleek het, dat het verraad van een der gidsen, die onaangezien de genomen maatregelen toch gelegenheid gevonden had, de opstandelingen te waarschuwen, waaraan hunne plotselinge vlugt was toe te schrijven, hiervan de oorzaak is geweest.

En na deze beweging was het gebied van Montrado van de opstandelingen gezuiverd, nergens is sedert iets meer ontdekt; wel ontving men den 5den Augustus het berigt, dat zij zich op nieuw te Pak-Mion-tew verzameld hadden. Er werd den 6den eene kolonne onder het bevel van den majoor *Nauta* derwaarts gezonden om hen te verdrijven, doch bleek het daarbij dat die tijding ongegroud was.

Sedert het gevecht op den 20sten, hebben de onzen bij de ontmoetingen met de opstandelingen geen verlies geleden, terwijl bij iedere gelegenheid aan hen eenige afbreuk is gedaan en vaandels, wapens en kruid zijn veroverd.

De 2de luitenant *Chambry*, van het 7de bataillon infanterie, die op den 20sten door drie schoten gewond werd, welke aanvankelijk voor geene ernstige gevolgen deden vreezen, is echter op den 1sten Augustus, door bijkomende klem overleden. Die officier heeft zich bij die gelegenheid door zijn moedig gedrag in het bijzonder onderscheiden.

De weinige geblesseerden zijn op 5 na geheel van hunne wonden hersteld.

Hoezeer nu de muitelingen uit het district Montrado geheel verdreven waren, bleef echter de bevolking afwezig.

De berigten die ik er van konde inwinnen, kwamen hierop neder, dat zij bevreesd, zoo wel voor de muitelingen als voor de gouvernements troepen, niet durfde terugkeeren. Het was eene onmogelijkheid om ze door onze troepen in de wildernissen te doen opsporen en tot terugkeer naar hare woonplaats te dwingen.

Het eenige middel wat daartoe dienstig konde zijn was, dat volk, hetwelk te laf was om zijn eigene bezittingen tegen een handvol kwaadwilligen te verdedigen, door de Dajaks te doen verdrijven.

De Dajaks van Gadjing en die van Lara, die het eigenlijk gebied van het voormalig Thay-kong bewonen, waren almede sedert het uitbarsten van den nieuwen opstand, verdwenen; men wilde dat zij met de Chinezen heulden. — Over deze kon dus niet beschikt worden; men kon ze niet vertrouwen.

Ik had gedurende de expeditie reeds meermalen de medewerking der vorsten van Mampawa ondervonden, en besloot dus om die om een honderdtal gewapende Dajaks te vragen, welke men in de wildernissen konde bezigen. Aan dat verzoek werd onmiddelijk voldaan. Inmiddels had ik zoo veel mogelijk op verschillende plaatsen aan de vlugtelingen doen bekend maken, dat zoo zij binnen 3 dagen met vrouwen en kinderen naar hunne oude woonplaatsen niet terug keerden, ik hen door de Dajaks zoude laten aantasten. De termijn verliep; — weinigen waren teruggekeerd en de Dajaks werden op onderscheidene plaatsen op hen afgezonden, terwijl aan den Pangeran *Soeta-Soeria-Negara* van Mampawa vrijheid werd gelaten om de gewapende kwaadwilligen, die zich in de gehuchten nabij de Mampawasche grenzen mogten ophouden of verzamelen, met geweld uiteen te drijven.

Gelijke magtiging bekwamen nog de Pangerangs van hetzelfde rijk Anoem en Preboe, welke zich te Karangan en Sangkin ophielden. Deze maatregel had het gevolg, dat weinige dagen later de bazaar van Montrado nagenoeg even sterk bevolkt was als vroeger, en dat de bewoners der verschillende kleinere plaatsen naar hunne vroegere woonplaatsen terugkeerden en men van alle kanten om genade kwam smeeken.

Vele gehuchten waar men nog wapens verborgen had gehouden, zijn ten gevolge van dezen nieuwen opstand verwoest geworden, en vele der kwaadwilligen zijn daarbij omgekomen. Het verlies dat de Chinezen hierbij geleden hebben, is veel grooter dan dat bij het oprukken naar Montrado ondervonden.

Nu blijft mij nog over Uwe Excellentie te berigten dat om het Larasche van kwaadwilligen te zuiveren, ik op den 14den dezer eene kolonne, onder het bevel van den majoor *de Brabant* derwaarts gezonden heb. Zijne rapporten loopen tot den 16den dezer; hij was toen tot aan Sebolo voortgerukt en had op verschillende plaatsen nieuwe aangelegde versterkingen der muitelingen ontmoet. Op geene plaats had hij eenigen

hardnekkigen tegenstand gevonden; overal was men met overhaasting gevlugt.

De mijnwerkers établissementen te Selinsee en Barangan en de hoofdbazaar van Lara waren door de kwaadwilligen bij de nadering der troepen gedeeltelijk verbrand.

Kruid en wapens en veel levensbehoeften waren buit gemaakt. De bevolking was in de wildernissen gevlugt. de muitelingen waren gedeeltelijk naar het Landaksche. gedeeltelijk naar Banjoekoi (door Mandor-Chinezen bewoond) en Prigie geweken. Maatregelen heb ik van hier uit genomen, om de gevlugte bevolking tot terugkeer te noodzaken en de hoofden van den opstand in het Landaksche en Mandorsche te doen opvatten. Zijn deze eens in handen, dan geloof ik dat de rust gewaarborgd en de Kioe-liong-kongsoe even spoedig vernietigd als ontstaan zal zijn. De majoor *de Brabant* heb ik in last gezonden om naar Montrado terug te keeren, in hoop nog voor het vertrek van de mailboot in de gelegenheid te zijn Uwe Excellentie meer omstandig met zijne verrigtingen in dat distrikt bekend te maken; zijne tot nu toe ontvangen rapporten laten dit niet toe.

Alvorens te besluiten, moet ik nog melding maken, dat in de eerste helft dezer maand, de gezondheidstoestand der troepen veel te wenschen overliet; vele en ernstige ziektegevallen hebben zich voorgedaan, daaronder ook de cholera. die echter sedert zes dagen hier geheel heeft opgehouden. Daaraan zijn 29 Europesche en 14 Inlandsche militairen aangetast geworden, waarvan 31 zijn bezweken. Vooral in de eerste dagen waren die gevallen van eenen zeer hevigen aard, zoodat, onaangezien de meest zorgvuldige geneeskundige behandeling, de lijders spoedig bezweken. Te Pontianak sleept die ziekte veel menschen weg, voornamelijk van de Maleische en Boeginesche bevolking, vermits deze Europesche geneeskundige hulp weigert. Van de bezetting zijn 3 militairen aangetast; 2 daarvan zijn overleden. De officier van gezondheid der 2 klasse *Stevens* legt uitmuntenden ijver aan den dag om de Chinesche en andere inlandsche bevolking hulp aan te bieden; velen die daarvan hebben gebruik gemaakt, zijn door zijne zorg gered. Ook te Mampawa is die epidemie uitgebroken. Onder de bezetting hebben zich voor zoo veel ik weet, nog geene gevallen voorgedaan. Sambas is tot nu toe er van bevrijd gebleven.

Zoo zich eene geschikte gelegenheid voordoet, zal ik een aantal zieken, welke van hier naar Sambas geëvacueerd zijn en die met moeite in dit klimaat tot verhaal kunnen komen, naar Batavia doen dirigeren.

Montrado, 23 Augustus 1854.

Als een vervolg op mijn rapport van 19 dezer lett. T/10, heb ik de eer Uwe Excellentie te berigten, dat het op heden ontvangen rapport van den majoor *de Brabant*, ten aanzien van den toestand van Lara niets naders bevat. De bevolking was nog steeds afwezig en hoofdzakelijk naar Benjoekoi gevlugt. In het Landaksche werden de grenzen bewaakt, zoodat de gegronde hoop bestaat, dat de hoofden van den opstand niet langs dien weg zullen ontkomen en gevolgelijk spoedig in onze handen zullen vallen, waardoor de *Kioe-liong-kongsoe* (*het negen-drakenverbond*) geheel in duigen valt. Trouwens het blijkt naar de nu ingewonnen berigten, dat het van minder belang is dan ik aanvankelijk vermoedde; het geheel telt niet meer dan 500 leden, en in aanmerking nemende dat 2/3 daarvan nog door dwang zijn toegetreden, is het niet te verwachten, na de vruchtelooze poging tot opstand, welke hun nu gebleken is, dat de overigen veel kwaad meer zullen kunnen brouwen. Onder de vlugtelingen te Benjoekoi en op andere plaatsen moet het bitter gesteld zijn, de deelneming aan den nachtelijken aanval te Montrado schijnt het volk van Lara in het denkbeeld te hebben gebragt, dat geene onderwerping meer zoude baten. Op de komst der troepen is de vlugt met zooveel overhaasting geschied, dat zelfs kinderen van zeer jeugdigen leeftijd zijn achtergelaten.

De straf voor den opstand is daar groot genoeg geweest, waarom ik gemeend heb zachter middelen te moeten aanwenden om de bevolking te doen terugkeeren. De onder Lara behoorende gehuchten Sapey, Sensak en Sewalie zijn in onderwerping gekomen; het volk is er teruggekeerd. Ik vertrouw dat de geheele onderwerping van Lara met den terugkeer der bevolking binnen weinige dagen voltooid zal zijn.

In het district Montrado, Boedok en Loemar is de rust geheel hersteld.

(*) Tijd- en plaatsgebrek beletten ons den hier bedoelden staat terug te geven. Wij bepalen ons dus tot de opnoeming der gewonden, korpsgewijze.

7 *bataillon infanterie.* de 1 luitenant *P. J. L. von Sterbach*, 1 luitenant adjudant *Westerbaen Smidt*, 2 luitenant *Chambry*, op 1 Aug. overleden; de Afrikaansche flankeurs *Loevestein*, *van Zurk*, *Stroykens*, *Ebien Pesa*, *Pouwelis* en *Oltkamp*: de Inlandsche sergeant *Kremodono*, de Inlandsche corporaal *Tjodipo*, en de Inlandsche fuseliers *Kardi* en *Kadio*.

13 *bataillon infanterie.* De kapitein *Verspyck*, de flankeurs *Greve*, *Bronk*, *Bottemanne*, *Sorlier*, *Kennig* en *Siebon*; de inlandsche fuseliers *Mahat*, *Musiena* en *Asman*.

Personeel der artillerie, 6 *compagnie.* De Europesche kanonnier 1 klasse *Viskil.*

— In den *Oostpost* van Soerabaya van 6 Sept. wordt berigt, dat in het begin der maand Augustus ll., door een handelshuis aldaar aan het adres van den heer *F.* te Toeban met den post een brief was verzonden inhoudende *tien* recepissen ieder van *f* 100,—, welke brief echter niet aan zijn adres bezorgd was. Men had evenwel de voorzigtigheid gehad de nommers dier recepissen aan te teekenen en was daardoor in staat geweest, aan alle bekende kantoren eene opgave daarvan te doen en nu zouden niet alleen *negen* stuks dier recepissen in eens bij 's lands kas te Samarang ontvangen, maar de laatste derzelve ook gevonden zijn in het bezit van den geëmployeerde aan het postkantoor te Toeban.

— In het *Soerabayasch Nieuws- en Advertentie-Blad* van 6 Sept. wordt medegedeeld, dat in den avond van den 2 door eenige onderofficieren van het 14 bataillon infanterie, in het bijna afgebouwde tooneelgebouw ter dier plaatse, eene eerste vertooning was gegeven, en wel *de Vrek* van Molière en een ballet pantomine. De avond was zeer genoeglijk geweest. De uitvoering der stukken was zeer goed, die van het ballet vooral meesterlijk. De decoratiën konden geen lof worden ontzegd en de costumen hidden niets te wenschen overgelaten, terwijl het ballet opgeluisterd was geworden door eene fraaije polka, welke door het orkest van *St. Cecilia* gedurende de geheele voorstelling gespeeld werd.

— Wijders leest men in dat blad nog het volgende: In het laatst van de verloopene maand, heeft het Ned. schip *Adriana Petronella*, dat anders eene voorspoedige reis had van Australië, op een onbekende bank nabij de Kangean-eilanden gestooten; het is gelukt het schip van de bank te krijgen, doch het maakte zoo veel water, dat de kapitein genoodzaakt is geweest, het schip op het eiland Sapoedie op strand te zetten, ten einde hetzelve te behouden.

De kapitein is gisteren alhier gearriveerd en naar wij vernemen is het stoomschip *Langin Lamongan* naar Sapoedie gestoomd en zal bij aankomst, door het stoomschip *Java*, gevolgd worden, ten einde het gestrande vaartuig zoo mogelijk herwaarts te brengen.

— Nog vernemen wij, dat kortelings uit de Gouvernements kas, berustende bij den ondercollecteur te Kraksan, ca. *f* 5.000 zijn ontvreemd. Dat hoofd, zijne goederen zooveel mogelijk tot geld gemaakt hebbende, heeft het gestolene gestort in 's lands kas. Het is nu te wenschen, vooral in het belang van dat Inlandsche hoofd, zoo wel als van de maatschappij, dat de daders van dusdanige misdrijven, door de politie zullen worden gevat en daarvoor hunne straf erlangen.

RUSLAND.

De *Scottish Press* behelst het navolgende staaltje van Russische beleefdheid.

Omstreeks het laatst van Julij, kreeg eene praatzieke en zeer gezette Duitsche dame te St. Petersburg woonachtig oneenigheid met hare (Russische) bedienden, welke laatsten aan het hoofdbureau van policie hunne meesteres aanklaagden van zich, in beleedigende termen, over het Russische bestuur te hebben uitgelaten. De dame werd voor den prefect van policie ontboden en verscheen voor dezen magistraat, haren dienstboden eene duchtige wederwraak toezeggende. Bij hare aankomst werd zij zeer beleefd ontvangen en de prefect, haar in een klein smal kamertje geleidende, begon haar over de tegen haar ingebragte klagten te onderhouden. Naauwelijks had hij hiermede gedaan, of de gezette dame zonk, door een verborgen trap, in den vloer, zoodat er niets van haar statig ligchaam zigtbaar bleef dan haar hoofd, armen en verkreukte kleederen. Door eene onzigtbare hand werden haar alsnu dertig slagen toegediend, die de lijdster eene vrij gevoelige pijn veroorzaakten. Na de volbrenging dezer strafoefening, verscheen het ligchaam der dame even snel weder boven den grond als het verdwenen was, en met de meeste beleefdheid werd zij door den prefect uitgeleide gedaan.

— Een Engelsch dagblad deelt de namen der Russische generaals, die bereids, gedurende den oorlog, gesneuveld, gewond of door andere ongelukken getroffen zijn, mede:

Gesneuveld of aan hunne wonden overleden: de generaals *Schilders*, *Luders*, *Soltikoff II* en *Selvane*;

In den Donau verdronken: de graaf *Kötzebue*;

Zwaar gewond: de graaf *Orloff*; en de generaals *Chruleff*, *Beboutoff* en *Burturin*;

Gewond: de generaals *Mayer* en *Popoff*, en prins *Gortschakoff*;

Gewond en in ongenade vervallen: prins *Paskiewitch*;

Aan ziekte overleden: de generaals *Nikiforaff* en *Issakoff*;

benevens nog twee generaals, wier namen niet worden opgegeven, zwaar gewond.

Zulke voorvallen mogen toevallig heeten, doch de geschiedenis levert daarvan geen tweede voorbeeld. Het komt ons voor, dat de Russische generaals niets anders dan nederlaag en ongenade voor oogen zien en om die reden zoo roekeloos hunne levens bloot stellen.

— Geloofwaardige berigten schetsen den staat van zaken in Rusland als allertreurigst; de duurte der levensmiddelen, door den oorlog veroorzaakt, doet zich in hoogen graad onder de klasse der handwerkslieden gevoelen en menige fabriek zal hare werkzaamheden, uit gebrek aan brandstoffen, moeten staken. Bankroeten vallen dagelijks voor en overal heerscht diepe verslagenheid. Ook is de cholera in een hevigen graad te St. Petersburg uitgebarsten en vergt menig slagtoffer. Niettegenstaande alle pogingen door het bestuur tot geruststelling der bevolking aangewend, heerscht te St. Petersburg, na de vereeniging der Fransche en Engelsche escaders, de grootste onrust. Ook onder de hoogere klasse is alles ontmoedigd.

— Graaf *Nesselrode* heeft aan graaf *Budberg* eene nota gezonden, waarin de Russische kanselier den Wallachijschen bojaren te kennen geeft, dat de czaar besloten is eens en voor altijd de Vorstendommen aan het gebied van den sultan te onttrekken.

DONAUSCHE VORSTENDOMMEN.

Dagbladen uit Weenen melden, dat 9000 à 10.000 zieken en gewonden zich thans op den weg van Bucharest naar de Sereth bevinden. De Warschauwsche correspondent van de *Presse* bevestigt, dat de demoralisatie van het Russische leger ten toppunt gestegen is. De soldaten voor Silistria beklaagden zich luide, dat zij ter slagtbank gevoerd werden. De voorste gelederen van het bestormingsleger voor Silistria weigerden tegen de Turksche versterkingen op te rukken. Prins *Paskiewitch* gelastte twee Griekschen priesters, die de heilige beeldtenissen droegen, om zich aan het hoofd der manschappen te plaatsen en toen ook deze magtige prikkel krachteloos bleek, sprong de veteraan uit den zadel, greep de vlag en voerde in persoon de manschappen aan. Het verlies aan officieren is ontzettend.

— Een brief van Bucharest behelst het volgende:

De archieven van Wallachye worden ter verzending ingepakt. Eene wacht van tien kozakken is voor den ingang van het gebouw, waarin dezelve bewaard worden, geplaatst en ieder geëmploijeerde wordt, bij het verlaten van hetzelve, aan een streng onderzoek onderworpen. De eenige reden voor dezen maatregel kan slechts de vrees zijn, dat eenige Rusland compromitterende stukken aan den dag zouden komen. Generaal *Osten-Sacken* gaat niet naar den Caucasus maar herneemt het bevel over het derde legercorps in Moldavie.

— Op den 8 Julij, terwijl een Russisch detachement naar Bucharest op marsch was, werd de warmte in den omtrek van Kimpina zoo ondragelijk, dat een groot aantal manschappen bewusteloos ter aarde stortte, en den volgenden dag werden eenige honderden boerenwagens beladen met soldaten, die aan een zonnesteek of ontsteking der hersenen leden. Van het geheele detachement, 6000 man bedragende, bereikte slechts de helft behouden en gezond Kimpina.

In bezitname van Giurgevo door de Turken.

Belgrado, 11 Julij. Op den 7 dezer trokken de Turken te Rustuck met 40,000 den Donau over en ten 11 ure namen zij bezit van Giurgevo. Generaal *Saimonoff* verloor aan dooden en gekwetsten 900 manschappen. *Gortschakoff* verliet Bucharest op den 8sten met 32,000 man, met het voornemen om, op vier mijlen afstands in het front van Bucharest, eene stelling aan te nemen.

Bucharest, 8 Julij. De in bezitneming van Giurgevo door de Turken bevestigt zich. 30,000 Turken en 12,000 man hulptroepen, onder bevel van *Omar Pacha*, omsingelden generaal *Saimonoff* nabij Giurgevo. Hij wist zich door den vijand heen te slaan en trok op Bucharest terug. Het beleg duurde 11 uren. 900 Russen werden gedood en gewond. Generaal *Chruleff* verloor zijnen arm. Prins *Gortschakoff* is naar den Donau vertrokken. Aanzienlijke versterkingen komen uit het Zuiden den Russen te hulp.

Weenen, 12 Julij. Honderd en vijftig wagens met gewonden hebben bereids Bucharest bereikt. Onder de gekwetsten bevinden zich 80 officieren. Drie duizend Turken bevinden zich te Giurgevo. De Russen trekken tegen hen op. Zij verzamelen zich te Frateschti. Een afzonderlijk detachement rukt van Bucharest op Oltenitza aan.

Berigten van Bucharest stellen het verlies door de Russen te Giurgevo geleden op een veel hooger cijfer dan men vroeger wel vermeld had. Meer dan 900 man — waaronder als gewoonlijk een naar evenredigheid zeer groot aantal officieren — zijn dood op het slagveld gebleven, terwijl 1500 gewonden naar de achterhoede vervoerd zijn.

Weenen, 17 Julij. De *Presse* deelt mede, dat *Omar Pacha* het, door hem op den 7 en 8 voor Giurgevo geleden, verlies op 1700 dooden en gekwetsten rekent. Het geheele garnizoen van Ibraila rukt op Bucharest aan. De Russische troepen keeren uit Moldavie naar Wallachye terug. De Russische stoomboot *Pruth* is, bij het voorbij varen van Rassova, door de Turken beschadigd geworden. De Russen vernielen alle koornvelden in Wallachye.

De *Wanderer* geeft nog de volgende berigten omtrent den te Giurgevo plaats gevonden hebbenden strijd:

De Russen werden op alle punten geslagen. Een gedeelte hunner troepen trok in de grootste wanorde op Frateschti terug; een ander gedeelte ging noordwaarts naar Calugeneri en oostwaarts naar Argis. 7000 à 8000 Russen van de divisie van generaal *Chruleff* namen, in den avond van den 7, eene stelling aan op een uitgestrekt plein aan de helling van eenen heuvel nabij Bucharest. Gedurende het gevecht op den oever van den Donau, hetwelk tot laat in den avond voortduurde. landde eene divisie der Turken omstreeks drie mijlen boven Giurgevo. en omsingelden de bovengemelde magt van 7000 à 8000 Russen. Ter zelfden tijd (omstreeks middernacht) gingen 6000 Turken beneden Giurgevo naar den linkeroever van de rivier over. De aanval konde alzoo gelijktijdig op drie punten plaats vinden, namelijk op de oevers van den Donau en gedeeltelijk in de stad; beneden Giurgevo door de bovengemelde 6000 Turken en eindelijk ten Noorden, waar het gevecht met de 7000 Russen het bloedigst was.

Eene proclamatie is aan de inwoners van Bulgarye uitgevaardigd, hun bevelende de troepen der bondgenooten als vrienden te behandelen en hen van levensmiddelen en voeder te voorzien, hetwelk hun in klinkende munt zal worden betaald. De Bulgaren worden verder verwittigd, dat een ieder, die Levonden zal worden met de Russen te heulen naar de militaire wetten zal worden gevonnisd. Eene gelijkluidende proclamatie zal door de Engelsche en Fransche opperbevelhebbers worden uitgevaardigd.

BRITSCH INDIE.

De *Ceylon Examine* meldt, dat de kinderpokken in een hevigen graad op dat eiland zijn uitgebroken en dat op een etablissement, 50 arbeiders aan die ziekte bezweken zijn. Het schijnt, dat de van de kust van Madras aankomende werklieden in een staat verkeeren, die hen ten zeerste voor die kwaal vatbaar doet zijn.

De *Huikarn* deelt mede, dat uit Engeland spoedig een bekwaam ijzer-ingenieur zal worden uitgezonden, ten einde de ijzerdistricten te bezoeken en, bijaldien zijne bevindingen gunstig mogten wezen, stelt de Indische ijzercompagnie zich voor de noodige en voor de plaats geschikte machineriën ter bewerking uit te zenden.

De *Mauritius Commercial Gazette* schrijft, dat binnen den tijd van slechts ééne maand 3000 lijken op het kerkhof te Port-Louis begraven zijn. Deze groote sterfte is aan de cholera (zie ons nommer van ll. Zaturdag) toe te schrijven. Zoo talrijk zijn de begrafenissen, dat er niet genoegzame groeven kunnen worden gedolven, en de lijken slechts twee voeten onder de oppervlakte der aarde worden nedergelegd.

De *Pinang Gazette* behelst het verhaal van een vreeselijken moord, aan de wraakzucht, welke tusschen de verschillende chinesche genootschappen bestaat, toe te schrijven. Te Bali Poeloe werd, op een zondagavond in de afgeloopen maand, ingebroken in het huis van een zestigjarigen Chinees, behoorende tot het Kehlang genootschap. De inbrekers tot dat van Senning behoorende, vermoordden wreedaardig den grijsaard en bragten zijne dochter gevaarlijke wonden toe; twee andere vrouwen en drie koelies, mede in dat huis aanwezig, lieten zij echter ongedeerd. Slechts eenige sleutels en kleinoodiën werden van den wand genomen, doch een 200tal dollars onaangetast gelaten. Het huis verlatende, staken de moordenaars eenig vuurwerk af, om hunne vreugde aan den dag te leggen. De dochter is de weduwe van een Senning-chinees, en, gedurende het leven van haren man, gebruikte zij op hare plantaadje werk-

lieden van dien stam. Na zijnen dood gaf de grijsaard dezen lieden hun afscheid en huurde arbeiders van zijnen eigenen. Later ontstond er tusschen hem en de Senning-Chinezen in zijne nabuurschap oneenigheid, om reden hij een over zijn erf loopend en door hen gebruikt wordend voetpad met staketsels afzette en alzoo voor hen afsloot.

De dagbladen van Calcutta behelzen, dat uit Frankrijk den last ontvangen is tot de onmiddelijke overgave aan het Engelsche bestuur van de kleine stad Chandernagore; Frankrijk ontvangt in ruil een gedeelte van het Britsche grondgebied nabij Karrikal in het presidentschap Madras gelegen, de overdragt daarvan zal met het begin van 1855 plaats vinden.

Het *Madras Athenæum* vermeldt eene dappere daad van den Tehsildar van Caroer, eene plaats in het district Coimbatore. Hij vernam dat een tijger zich vertoond had, en toog uit, om dat ondier, met eenige volgelingen, aan te tasten. De tijger ontsnapte echter, en verborg zich in een ander hol. De Tehsildar vervolgde en tartte hem uit en wachtte, hoewel te voet en zonder vuurwapenen zijnen aanval af. De tijger hem bespringende, werd tweemaal gewond doch greep eindelijk zijnen bestrijder bij de borst, die echter, met een dolk in de linkerhand, het beest dood voor zijne voeten deed nederstorten.

Eene boot van Tringanu heeft te Singapore het berigt aangebragt, dat de koning van Siam eene welgelukte poging heeft aangewend om de zeerooverij te onderdrukken. Vernemende dat eene vloot jonken de kusten in de nabijheid van Sangora plunderde, beval Z. M. aan eenige zijner schepen hen aan te tasten, welke last werd ten uitvoer gebragt met het gevolg, dat vier jonken genomen en naar Bangkok werden opgebragt.

— Men verhaalt als zeker, dat *Dost Mahomet*, bevreesd voor eenen aanval van de zijde van Perzië, zich tot Engeland om bijstand gewend heeft, en dat dien ten gevolge eene aanzienlijke magt naar Affghanistan zal worden afgezonden.

— De *Central Star* behelst een berigt van Jhansi, dat de koning van Rewah den standaard des oproers heeft opgestoken, weigerende toe te laten, dat eene brug wordt gelegd over eene rivier, welke zijn grondgebied doorsnijdt; dien ten gevolge zullen eenige troepen, onder bevel van den generaal-majoor *Lloyd*, die ten zeerste voor zulk eene taak geschikt is, tegen hen optrekken.

— Berigten van Calcutta tot den 17 Aug. loopende, deelen mede, dat, den 15 dier maand, de spoorweg van Calcutta naar Chandernagore geopend en er ter dier gelegenheid op laatstgenoemde plaats, een groot feest gegeven was.

De *Morning Chronicle* behelst, dat Dr. *O'Shangnessy* zich op reis naar Calcutta bevond, ten einde eene electrischen telegraaf tusschen die hoofdplaats en Rangoon daar te stellen. Men voedde de hoop, dat het Indische bestuur deze telegrafische gemeenschap van Rangoon tot Singapore zoude uitstrekken en alzoo deszelfs geheel grondgebied door electrische draden verbinden.

CHINA.

Shanghae is nog steeds in de magt der insurgenten; men verwacht echter dagelijks de overgang dier stad in handen der keizerlijken.

Samqua is afgezet en bevond zich te Soochow, met last zich onmiddelijk naar Peking te begeven. Men vermeent dat hij zal onthoofd worden. *Lau* is tot zijn opvolger benoemd.

Te Ningpo en Amoy was alles rustig.

Dagbladen van Peking melden, dat de insurgenten in de provincie Hoopih verslagen, en Keën-Le en E-'ch'hang weder door de keizerlijken hernomen zijn. Te Ke-wo, aan de rivier Yang-tz-keang, waar eerstgenoemden trachtten eene versterking te bouwen, werden zij uit hunne verschansingen verdreven en naar hunne vaartuigen, waarvan er velen zonken en verbrand werden, verjaagd. Eenige aanvalleu door de insurgenten op Yang-keoh en Chen-yu-taou zijn mislukt. Ook moeten hunne legerplaatsen aan de buitenzijde van Loo-chow vernield en ook Luh-ngau in Ngan-hrouy hernomen zijn. De keizerlijke generaal *Shang-paon* heeft te Fung, eene stad aan de gele rivier, de insurgenten verslagen en Tan-kih-lin-sin heeft te Leën-chin eenige voordeelen op hen behaald. Daarentegen hebben zij in de Keang-se provincie eenige vorderingen gemaakt en Tih-ngan, Keën-ch'hang en Wooning ingenomen.

Een leger van vier honderd welgewapende lieden heeft Hongkong verlaten en zich naar de legerplaats der insurgenten te Whampoa en Canton begeven, kort daarop door meerderen gevolgd wordende.

Te Whampoa is de staat van zaken allertreurigst. De insurgenten hebben het fort te Blenheim Reach ingenomen en plegen ongestraft roof. De schepen kunnen geene levensmiddelen meer bekomen en zijn verpligt alles van Canton te doen afhalen. Na de inname van Blenheim Reach moeten de insurgenten op eene Nederlandsche bark, welke de rivier opkwam, hebben geschoten, zoodat de kapitein van dat vaartuig genoodzaakt was om eene boot naar wal te zenden, om de reden dier gepleegd wordene vijandelijkheid te vernemen.

Eene brandschatting in geld en levensmiddelen is door de insurgenten op de welvarende en volkrijke stad Whampoa gelegd, onder bedreiging dezelve, in geval van weigering, te vernielen. Vele der inwoners waren van gevoelen om weerstand te bieden doch de vreesachtige partij behield de overhand. De eischen aan de inwoners gedaan, alhoewel zwaar, zullen daar individueel weinig gevoeld worden, maar menig kleine stad en dorp zijn, door het voldoen aan deze brandschattingen, ten eenenmale geruïneerd.

— De toestand van Kwantung verergert dagelijks en de Triads, die, met inbegrip van al het geboefte van dat gewest, thans 50,000 man tellen, hebben hunne verwoestingen over een zesde gedeelte der dorpen, die van de zes districten Sam-shwui, Hwa-hien, Nanhae, Pwan-yu, Shun-te en Sin-hwiuy daaronder begrepen uitgestrekt. De rijke stad Shun-teh-hien, ten zuidwesten van Canton, is door hen ingenomen en blijft in hunne magt, maar Sam-shurei-hien, ten noordwesten van Fatshan is eveneens als Shang-king-fu, omstreeks 75 mijlen westwaarts van Canton, door de Mandarijnen hernomen. Volgens de laatste berigten was het te Heang-shan-hien rustig, maar een uitgestrekte brand in die rigting, welke in den nacht van den 19den te Cumsing-moor gezien werd, doet eene ernstige vrees voor de veiligheid dier plaats ontstaan. De plunderingen der Triads hebben 69 dorpen de wapenen tegen hen doen opvatten en zich verbinden ieder, die hunne partij zoude kiezen, ter dood te brengen. Deze omstandigheid en het gemis van zwaar geschut hebben de Triads tot heden van een aanval tegen de hoofdstad der provincie weerhouden, doch hunne agenten hebben te Canton buskruid ingekocht en de inname van Cow-loong, door een leger van 1200 man van Hongkong, in den morgen van den 19den, heeft hun meester van 40 stukken geschut gemaakt. Het fort had eene bezetting van 120 soldaten en de bevelhebber, van den voorgenomen aanval tijdig verwittigd, had aanstalten ter verdediging gemaakt; de dorpbewoners echter, welke hem hunnen bijstand hadden toegezegd en aan wier bewaking eene der poorten was toevertrouwd, liepen tot de opstandelingen over. De bezetting verdedigde zich vier uren, doch werd genoodzaakt voor de overmagt te bukken en ging aan boord van een oorlogsjonk over, in welke zij dienzelfden dag te Hongkong aankwam, een luitenant gevangen achterlatende. Zes soldaten werden gedood; het verlies aan de zijde der Triads is onbekend. Als een blijk van dankbaarheid voor de hun door de dorpelingen bewezen hulp, hebben de Triads hun zonder eenige vergoeding al hun pluimgedierte en varkens ontnomen; een gedeelte der Triads is van Cowloong vertrokken om Tai-poong aan te tasten, waarna zij waarschijnelijk een aanval op Naen-tao, eene versterkte stad in het binnenland, zullen wagen.

— Alhoewel alle handel ten eenemale te Canton stilstaat, bevindt zich die stad nog steeds in handen der Mandarijnen, doch een hevige strijd wordt dagelijks te gemoet gezien. De Factorijen der vreemdelingen worden door eene sterke Engelsche en Amerikaansche magt bewaakt en de oorlogsschepen **Comus, Supply** en **Queen** zijn voor dezelve geankerd.

Te Hongkong begint zich deze staat van wanorde te doen gevoelen, de levensmiddelen zijn er ruim 50% gerezen en de markt is ten eenenmale lusteloos.

— Te Macao is den 11den Augustus een hevige donderstorm over de stad losgebarsten. Dezelve begon des namiddags ten 6 ure en eindigde eerst den volgenden morgen ten 4 ure. Elf Chinesche zeelieden zijn door den bliksem gedood, de vlaggestok getroffen en vele huizen zwaar beschadigd.

— Tusschen Lantao en Macao is een vreemden visch gezien. Zijne lengte, voor zoo ver dezelve zigtbaar was, bedroeg meer dan veertig voet, doch moet wel twee of drie malen meer bedragen. Zijn kakebeenen waren ontzettend groot en geleken aan doorgebroken scheepsstapels. Na eenigen tijd om de boot, van waar men hem zag, gespeeld en gedurende een tiental minuten geblazen te hebben, verdween hij aan den achtersteven.

— De *Overland China Mail* van 22 Augustus deelt mede, dat door het Fransche bestuur aan Z. E. den heer *de Bourbonlon* instructien gezonden zijn, om 800 Chinesche koelies aan te werven, ten einde naar Guadeloepe en Martinique te vertrekken, en dat er voor den overvoer dezer lieden een contract met een Fransch handelshuis gesloten is. Het bestuur zal een gedeelte der onkosten, ten bedrage van 250 francs voor iederen koelie, dragen.

Het blijkt alzoo, dat het eiland Bourbon gebrek aan landbouwers heeft, doch ten gevolge der bemoeijingen van den admiraal *Laguerre*, zijn 200 vrije negers van de kust van Zanzibar aangebragt.

Ook verneemt men, dat de Fransche minister van koophandel zijn aandacht op de weinige uitgebreidheid van den handel van Frankrijk op China gevestigd heeft, en er bevelen aan den heer *Libois*, procurador bij de vreemde missien in China, gezonden zijn, om eenige cocons van zijdewormen in derzelver natuurlijken staat, zoo als zij te Sz'chuen, Hoo-pih en elders gevonden worden, naar Parijs te zenden, als ook zaden van de plant, waaruit het graslinnen vervaardigd wordt.

— Sir *John Bowring* is den 20sten Augustus, aan boord van de *Rattler*, welke den 6den Shanghae verlaten had, te Hongkong aangekomen, na alvorens Fuhchau en Amoy bezocht te hebben.

Wij vernemen dat de ontvangst van Z. E. en gevolg te Fuh-chan-fu, op den 14den dezer, in elk opzigt voldoende geweest is, iets dat van te meer gewigt moet gerekend worden, daar die hoofdplaats en derzelver nabuurschap zich op eene breede en veel belovende schaal ontwikkelen. Men beweert dat meer dan vijftien millioenen ℔ thee, gedurende dit saisoen van Fuhchan zullen worden afgescheept. *Wang*, de onderkoning was tot nu den vreemdelingen zeer vijandig geweest en had alle verkeer met hen afgewezen. Daar hij met den keizer en het hof van Peking in onmiddelijke aanraking staat, is de geboorte van vriendschappelijke betrekkingen tusschen hem en den Britschen gevolmagtigde een feit, dat wel vermeldingswaardig is en tot heugchelijke uitkomsten kan leiden. Vele onderhandelingen, wat betreft den vorm der ontvangst, vonden tusschen den prefect en andere ondergeschikte Mandarijnen en de Britsche beambten van het consulaat plaats, en na vele woordenwisselingen en eeniguitstel, werd eindelijk bepaald, dat sir *John Bowring* met de hoogste eerbewijzingen ontvangen en geheel als de gelijke des onderkonings zoude behandeld worden. Een lange sleep draagstoelen, waarin kapitein *Mellersh* van H. M. S. *Rattler*, de heeren *Lay* en *Medhurst*, de consul *Gingell* en andere ambtenaren gezeten waren, vergezelde den plenipotentiaris, en de vorstelijke verblijfplaats bereikende werden zij door een salvo van het geschut verwelkomd. De groote middeldeuren werden geopend en de vice-koning naderde tot den buitensten ingang om den Engelschen minister te ontvangen. Wat tusschen beide hooge personen verhandeld werd behoort tot de geheimen der diplomatie, doch, naar wij verzekerd zijn, heeft sir *Bowring* zich uitgelaten dat hij ten zeerste over den uitslag van dit zamentreffen te vreden was. Na den afloop van het gesprek, vergezelde de onderkoning sir *Bowring* tot zijnen draagstoel en een tweede salvo van het geschut verkondigde het vertrek. In den namiddag van dienzelfden dag beantwoordde de onderkoning, in alle staatsie, het bezoek van den minister door een tegenbezoek aan het consulaat af te leggen. Wij voorspellen het beste van zulk een schoon begin der diplomatische betrekkingen in de hoofdstad van Fok'ien. De ontvangst van sir *J. Bowring* door den admiraal en de Taoutae te Amoy op den 18den was niet minder voldoende.

JAPAN.

Het Amerikaansche clipperschip, gezagvoerder *Burr*, te San Francisco op eene kostbare schaal voor eene vredelievende zending naar Japan uitgerust, en deszelfs eigenaar, de heer *Silas E. Burrows* aan boord hebbende, kwam den 14 Augustus te Hongkong aan. De heer *Burrows* beschrijft zijn bezoek als de meest aangename en voldoendste uitkomsten opgeleverd hebbende.

Wij zijn met de navolgende aanteekeningen uit zijn privé dagboek begunstigd.

De *Lady Pierce* kwam *»als een blijk van vriendschop en vrede en zonder eenig krijgszuchtig voorkomen"* in de baai van Jedo aan, vijftien dagen nadat commodore *Perry* dezelve verlaten had, en de hooge Japansche beambten verklaarden, dat dit bezoek hun veel aangenamer was dan dat van commodore *Perry*, die *»te veel zware kanonnen en krijgslieden bij zich had."* Echter deden de Japannezen het grootste ontzag voor den commodore en zijne officieren blijken.

De *Lady Pierce* was te San Francisco voorzien met alle gemakken en weelde, welke de Japannezen belang konden inboezemen, en deze verwonderden zich dan ook wel zeer zulk een sierlijk uitgerust vaartuig als een privaat jagt gebruikt te zien. Deskundigen namen de afmetingen van hetzelve op, als ook den vorm der stukken, takelaadje, enz., zeggende, dat de keizer voornemens was twee schepen van dat model te doen bouwen.

Aan boord bevond zich een Japansch zeeman, de eenig overgeblevene van eene bemanning van vijftien zeelieden, tot eene jonk behoorende, welke omstreeks zeven maanden bevorens nabij de Sandwich-eilanden had schipbreuk geleden. Deze man, *Del-Yee-no-Skee* genaamd, werd met de grootste bewijzen van genoegen door zijne landslieden ontvangen, die met veel aandacht naar zijn verhaal omtrent zijne redding van de jonk en vriendelijke behandeling door de Amerikanen, vooral aan boord van de *Lady Pierce*, luisterden, met welk vaartuig hem een vrije overtogt naar zijn geboorteland was toegestaan. De Japannezen, vooral die van de mindere klasse, betuigden door woorden en gebaarden hunne dankbaarheid aan den heer *Burrows*, die van meening is, dat *Dee-Yee-no-Skee*, een man van vele bekwaamheden, die de Amerikaansche zeden en gewoonten heeft leeren kennen, meerder zal uitwerken om wederzijdsch vertrouwen tusschen de Japannezen en Amerikanen te doen ontstaan, dan legers en ambassadeurs zouden doen.

Kort na de aankomst van de *Lady Pierce* te Uraga, kwamen er bevelen uit de hoofdstad, dat den heer *Burrows* alles zoude worden verschaft wat hij verlangde en met dezelfde gastvrijheid zoude onthaald worden als den commodore *Perry* betoond was. Met een gedeelte der beambten van Uraga aan boord, voer de *Lady Pierce* tot op tien mijlen afstands van Jedo, en haar eigenaar uitte den wensch voor de hoofdstad te ankeren; dit verlangen werd door de beambten bestreden, zeggende: »Dit zoude niet goed zijn, commodore *Perry* ging ook daar niet henen, en wij hopen dat gij zijn voetspoor volgen zult."

Gedurende het ten anker liggen van het vaartuig, was elk gedeelte van hetzelve overdekt met bezoekers, die gul onthaald werden op alles was het schip kon verschaffen; versche oesters en perziken met champagne smaakten hun bovenal; en ofschoon er duizenden te gelijk op en om het schip waren, en alhoewel alles, het zilverwerk zelfs niet uitgezonderd, aan hunne beschouwing was blootgesteld, werd er echter niet het minste vermist.

Groote geschenken van zijde, porcelein, lakwerk, enz., werden in naam des keizers, den heer *Burrows* aangeboden, aan wie tevens verzocht werd bekend te maken, dat van nu af, naar luidens de termen van het tractaat, geen verkeer met vreemdelingen van welken aard ook, meer te Jedo zoude worden toegelaten, maar dat alle schepen of naar Simoda of naar een der andere voor den Amerikaanschen handel geopende havens zouden moeten vertrekken.

Dierhalve vertrok de *Lady Pierce* uit de baai van Jedo naar Simoda, met drie loodsen door het bestuur gezonden aan boord en vergezeld van een gouvernementskotter, bemand met twee officieren en twintig manschappen, in last hebbende, des gevorderd, alle noodige hulp te verleenen.

Gedurende het geheele verblijf van het schip was er geene wacht over hetzelve gesteld, noch werd er eenige moeijelijkheid gemaakt om aan wal te gaan, waarvan de heer *Burrows* tweemalen, gedurende het liggen in de baai van Jedo, gebruik maakte, en beide reizen met alle blijken van hoffelijkheid ontvangen werd. De heer *Burrows* is het met de officieren van het Amerikaansche eskader eens, dat er voor de eerste jaren ten minste geen uitgebreide vreemde handel met Japan mogelijk is. Hij zegt, om steenkolen gevraagd te hebben, waarop hem eerst geantwoord werd, dat het bestuur besloten had geene kolen te leveren; later echter, na bekomen berigt van Jedo, werd hem medegedeeld, dat hij zooveel hij verlangde konde bekomen tegen 1,65 doll. de pikol of 28 doll. de ton; de kolen welke hij in het depôt zag waren echter minder in qualiteit, dan die welke te Oregon tegen 8 dollars de ton verkocht worden.

De heer *Burrows* deelt mede, dat de Japannezen ten volle op de hoogte zijn van den verwarden staat van zaken in China, welken zij geheel toeschrijven aan den invloed der vreemdelingen, en hij vermeent, dat de zoo hoog gestelde prijs op voorwerpen, welke hij zich wenschte aan te schaffen, duidelijk de vrees des keizers aantoont, die alleen hem in de eischen van commodore *Perry* deed berusten.

Hij verzekert ook, dat de Japannezen eene natie van atheïsten vormen, die het bestaan van een God ontkennen, en die als voorwerp van aanbidding, of den geestelijken keizer van Miaco of wel een ander Japannees kiezen. Door de tolken werd hem verhaald, dat hunne vroegere godsdienst gelijk was aan die van China, doch dat het geloof aan een opperste wezen later geheel verworpen was, en zij verklaarden ook afkeerig te zijn van *Dee-Yee-no-Skee's* belijdenis van zijn geloof in eene Godheid, tot welke, en niet tot den geestelijken of tijdelijken keizer, hij zijne gebeden en dankzeggingen opzond voor zijne redding van de schipbreuk geleden hebbende jonk.

Scheepsberigten.

Straat Sunda doorgezeild.

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Naar
Sept.	7	Engelsch	Champion	James Jark	Singapore	10 Aug.	Adelaida.
»	—	»	Louiza	Hetlop	»	16 »	»
»	—	Hamburgsch	Nicolina.	C. H. Velinsa	Hamburg.	26 »	Singapore
»	8	Amerikaansch	Flying Cloud	Jonat Breesy	Hongkong	1 »	New-York.
»	—	Britsch	Hamlet	Frank Collens	Swan-rivier	25 »	
»	10	Amerikaansch	Maria	Louiza Pelenson	Valparaiso	16 Julij	Calcutta.
»	—	Z. M.	st. Vusuvius	lt. t/z. 1 kl. Mathysen.	Batavia		Kruistogt.

Aangekomen Schepen te *Batavia.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van.	Datum.	Agenten.
Sept.	10	Nederlandsch	Luconia	E. J. Bödeker	Melbourn	31 Julij	de Weerdt, Ruyl en co.
»	—	Nederl. Indisch	Oedjong Pandjang	Jong Kinging	Palembang	24 Aug.	Coulster.
»	—	» »	Bientang Toedjoe	J. W. Steevenez	Samarang	8 Sept.	
»	—	Engelsch	Lady Leigh.	Cousidine	Hobert-Town	17 Julij	Maclaine, Watson en co.
»	11	Nederl. Indisch	Faid Alim	Sech Bafagie	Indramayoe	9 Sept.	Coulster.
»	—	Engelsch.	Akbar	Jhs. Seon	van de Oost		Maclaine, Watson en co.
»	—	Nederlandsch	Bato	W. F. Broeksmit	»		»
»	12	Nederl. Indisch	Kim Tekseng		Cheribon		Coulster
»	—	» »	Ellen	Lebert	Samarang.		John Pryce en co.
»	—	» »	Iskander Salim		Kandanghauer		Coulster.

Vertrokken Schepen van *Batavia.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar.
Sept.	10	Nederl. Indisch	st. Macasser	H. J. E. E. Chevallier	Soerabaya.
»	—	Nederlandsch	West Kapelle	M. Rooderkerk	»
»	—	»	Vier Gebroeders	C. Vonck	Samarang en Rotterdam.
»	—	»	Cornelia	H. Visser	» » Amsterdam.
»	—	»	Wilhelmina Lucia	J. P. Carst	Amsterdam.
»	—	»	Mary Jacoba	Lammerts	Patjitan.
»	—	Nederl. Indisch	Al Adenie	Sech Bakreso	Padang.
»	—	» »	Oey Sinjo	Kwik Samiang	Pecalongan.
»	—	Nederlandsch	Elisabeth en Antoinette	H. A. Bezier	Nederland.
»	12	Zweedsch.	Jacob	A. Funch	Adelaide.
»	—	Engelsch	Akbar	Jhs. Seon	Engeland.
»	13	Amerikaansch	E. Corning	R. H. Grovers	Californie.
»	—	Nederlandsch	Karel August	A. G. Bouten.	Rotterdam.

In lading liggende Schepen te *Batavia.*

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	Antoinette Maria	J. P. Hueser		Kreglinger, Dummler en co.
»	Generaal Michiels *	D. de Wilde	Golf van Perzie	Haager en Schuurman.
»	Elisabeth Antonia	J. Jansen	Amsterdam via Soerabaya	»
»	Pauline	B. J. Post	Middelburg	»
»	Admiraal van Heemskerk *	P. Kley		B. Kopersmit en co.
»	Anna Maria Wilhelmina	Fisscher	Soerabaya.	»
»	Hellevoetsluis *	de Vos.	Amsterdam	G. Suermondt en co.
»	Jonge Jan *	A. van Hoogenstraaten	Samarang.	de Weerdt, Ruyl en co.
»	Luconia	Bödeker	Nederland.	»
»	Princes Marianne	F. Rietmeyer	Soerabaya.	Reynst en Vinju.
»	Bato	W. F. Broeksmit.	Nederland.	Maclaine, Watson en co.
Nederl. Indisch	Naga Laut	Winter.	Samarang.	John Pryce en co.
» »	Madanie	Sech Bahreso	Padang	Coulster
» »	Fathool Hair	Said Hassan		»
» »	Fatahool Hair.	Said Alkadrie		»
» »	Alnoer.	Sech Baharmoes	Samarang.	»
» »	Oedjoeng Pandjang	Yong Kingjang		»
» »	Faid Alim	Sech Bagawie		»
» »	Kim Teksang	Kwee Tjoenseng	Palembang	»
Chineesch.	Time	Haddon		Hughan.
Russisch	Onni	R. Albrecht		Kreglinger, Dummler en co.
Engelsch	Metropolis.	Lange		Huughan.
»	William Melville	S. Hill.	Australie	Pitcairn. Syme en co.
»	Zama	C. Muro		Maclaine. Watson en co.
»	Lady Leigh	J. Cousidine	Australie	»
Fransch.	Coquimbo	H. Wannebroucy	Samarang en Soerabaya	de Fiennes.
Amerikaansch	Pride of the Sea	L. Hodges	Sydney	Hunter, Houghton en co.
»	Three Brothers	O. P. Jaynes	Californie.	Paine. Stricker en co.
»	Minstrell	W. O. Potter.	Amerika	»

De Nederlandsche Particuliere Schepen zijn aangeduid met een *.

Aangekomen schepen te *Samarang.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept.	1	Ned.	Zes Gezusters	G. H. Ruhaak	Batavia.
»	—	N. I.	st. Java	G. Curtis	»
»	3	»	Hap Eng	Tan Tjingkiat	Riouw.
»	—	»	st. Padang	A. Persille	Soerabaya.
»	5	Ned.	Zeevaart	J. A. Knaap	Batavia.
»	6	Fr.	Paquebot de Panama	Bernard	»
»	—	Ned.	Vier Gezusters	P. Verschuur	»
»	—	»	Tweeling Zusters	W. P. Carst.	»

Vertrokken Schepen van *Samarang.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Aug.	31	N. I.	Naga Laut	J. Winter	Batavia.
Sept.	2	»	st. Koningin der Nederl.	J. Deighton.	»
»	—	»	Mashoor	Sech Mohamat	Riouw.
»	3	»	Aloei Segaf	Oewa Soegie	Sumanap.
»	—	»	Pielades	J. B. Perrij	Singapore.
»	4	Ned.	Vier Gebroeders	G. F. Wiegmink.	Soerabaya.
»	5	»	Goede Verwachting	T. J. Rotgans	»
»	—	N. I.	st. Java	G. Curtis	»
»	6	»	Adrakool Hair	Koesnin	Banjermass.
»	—	Ned.	Imagonda Sara Clasina	J. Snoek	Nederland.
»	—	N. I.	Alnoer	Sech Baharmoes.	Batavia.

In lading liggende Schepen te *Samarang.*

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	Jacoba en Christina	J. C. Berk	Nederland	Dorrepaal en co.
»	Jacatra.	F. Buys Jz.	»	»
»	Louisa Princes der Nederlanden.	G. G. Lion	»	MacNeill en co.
»	Zes Gezusters	G. H. Ruhaak	De Gulf van Perzie	Gezagvoerder.
»	Zeevaart	J. A. Knaap		B. Kopersmit en co.
»	Vier Gezusters	P. Verschuur		»
»	Sumatra	H. Grivel	Rotterdam	»
Nederl. Indisch	Ellen	J. C, Lebert	Batavia	»
» »	Maas Denok	Abas	Singapore.	Gezagvoerder.
» »	Tatas Banjarmassing	Sarief Baharen		»
» »	Indramayoe	Gouw Tjoeysing		»
» »	Hap Eng	Tan Tjingkiat.		»
» »	Emelie	G. Nielant Bannier		»
Zweedsch	Skogman	J. G. Zackrisson	Nederland.	MacNeill en co.
Fransch.	Paquebot de Panama.	Bernard		Dorrepaal en co.

Aangekomen schepen te *Soerabaya.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Van
Sept.	1	Bal.	Tyro	Samarang	Batavia.
»	—	N. I.	Little Tot	Katjoeng	Pasoeroean.
»	—	Ned.	Europa	H. Poort	Batavia.
»	3	N. I.	Djaleha	Moh. Koenang	Muntok.

Vertrokken schepen van *Soerabaya.*

Datum.		Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Naar
Sept.	2	N. I.	st. Padang	Persille	Batavia.
»	—	Z. M.	schoen. Aruba	lt. t/z. 2 k. G. W. Moeth	k.st.o.d.W.
»	—	N. I.	Hokliong	Tjoa Kilik	Balie (Bad.)
»	4	Z. M.	st. Etna	lt. t/z. 1 kl. H. F. Valentini	k.st.o.d.O.
»	—	N. I.	Djobara	Mohamat Baso	Banjermass.
»	5	»	Sumatra	H. Grivel	Nederland.
»	—	»	Little Tot	Katjoeng	Pasoeroean.

In lading liggende Schepen te *Soerabaya.*

Vlag.	Namen der Schepen.	Gezagvoerder.	Bestemming.	Agenten.
Nederlandsch	Prins Hendrik	H. Smit	Nederland	Fraser Eaton en co.
»	de Stad Amsterdam	A. Stokvliet	»	»
»	Admiraal Tromp	van Tubergen	»	»
Nederl. Indisch	Alasmanie	Sech Soenkar	Batavia	Sech Hassan.
Fransch.	Vaillant Basque	F. Got.	Pondichery.	P. Keevel en co.
Zweedsch	Vanadis	O. B. Petterson	Amsterdam	»

AANGEKOMEN PASSAGIERS.

Met het N. I. schip *Naim Balgyer:* de heer *C. J. de Vodegel.*

VERTROKKEN PASSAGIERS.

Met het N. I. stooms. *Padang:* de heeren *J. C. Heyning. — G. C. Intveld* en *familie. — Neeb. — Ludeking* en *echtgenoot. — Brongers.* — Z. M. troepen.

Met het N. I. stooms. *Macasser:* de heeren *G. ten Brummeler. — W. H. Struben. — G. A. Granpré Molière.* — Z. M. troepen.

Met het Ned. schip *Cornelia:* de heer *D. A. Enschede.*

Met het Ned. schip *Wilhelmina Lucia:* 3 gepasp. militairen.

Handelsberigten.

Aan- en Uitvoer te Batavia *van den* 9 *tot en* m *den* 13 *September* 1854.

AANVOER.

Van Havre per Fr. schip *Coquimbo* gez Wannebrouck agt. de Fienn

65 kn. champagne 200 do. rhijnwijn. 60 md. min. water. 2 vn. ten. 4 pijp. madera. $2^1/_2$ do. portwijn. $3/_1$ en $2/_4$ do. sherrij. ks. zuren. 2 do. sigaren. 4 do. hemden. 1 do. gordijngoed. 3 zadels. 6 do. billarden. 10 do. chocolaad. 2 do. pianos. 39 meubelen. 8 do. lijsten. 8 do. glasw. 1 do. brillen en muzijk. 2 quininie 19 coll. lampen. 14 kn. pruimen. 12 do. dames je amandeleu. 60 oxh. roodewijn. 810 kn. do. 30 turç. cognac. kn. do. 25 do. muscaatwijn. $14/_2$ oxh. azijn. 100 kn. slaolie. mastic. 5 bn. kurken. 60 kn. vrucht. op water. 10 do. do. dew. 30 do. siropen. 36 do. geleijen. 12 do. zuren. 26 do. pr 6 do. spiegels. 13 do. schilderijen. 1 do. supporten. 9 do. org 160 coll. zinkwit. 1 kt. kramerijen. 3 do. hoeden. 1 do. lam 8 do. schrijfbehoeften. 12 do. champagne. 53 do. porcelein. hemden. 1077 ps. tien guld. stukk. 2 ks. medew. 368 do. bra wijn. 2 do. galon en diamanten (brillante.) 1 do. zijdenstoffen. 1 pleetw. 5 do. glasw. 18 kt. gedr. vrucht. 1 do. boeken pl 1 do. oblique voorwerpen. *de Fiennes.*

2 ks. lampen en glasw. *v. Ommeren Rueb en co.*

150 kn. wijn. *Pandel en Stiehaus.*

25 kn. champagne. *Pitcairn Syme en co.*

3 coll. gereedschapp. *Chaulan.*

1 kt. leder. *Coudraij.*

1 kt. kramerijen. 150 do. champagne. *G. Suermondt en co.*

11 coll. modewaren. *Oger Freres.*

13 kn. sardijntjes. *Agenten.*

2 coll. modawaren. *Legaigneur.*

1 coll. modewaren. 1 vt. wijn. *Coquelin*

6 kt. provis. 2 do. capsules. 1 do. papier. *Laugier en Esmiol.*

8 kn. geneesmiddelen. 70 do. champagne. *Order.*

4 kn. billard met toebeh. 1 do. piano. 2 do. hemden. 1 do. m waren. 6 coll. gedr. vrucht. 20 kn. champagne 203 do. en 30 roodewijn. 10 turç. cognac. 85 kn. do. 15 do. witte wijn. oxh. azijn. 60 kn. slaolie. 5 do. pruimen. 25 do. vrucht. op ter. 4 do. do. op brandew. 15 do. siropen. 12 do. geleijen. 8 zuren. 13 do. provis. 3 do. spiegels, 7 do. schilderijen. 6 do. o 2 do. hoeden. 4 do. kantoorbehoeften. 24 do. porcel. 2 do. machine. *de Fiennes voor Samarang.*

3 coll. gedr. vrucht. 10 ks. champagne. 120 do. en 10 oxh. ro wijn. 10 turç. en 60 kn. cognac. 10 do. witte wijn. 40 do. sl 3 do. pruimen. 15 do. vrucht. op water. 3 do. do. op brand 5 do. siropen. 6 do. zuren. 12 do. provis. 2 do. billard en toe 3 do. spiegels. 5 do. schilderijen. 3 do. orgels. 2 do. hoede do. lampen. 4 do. kantoorbehoeften. 17 do. porcelein. 1 do. machines. 1 do. billard. 1 do. piano. 2 do. hemden, 1 do. m waren. 30 do. champagne. 1 do. provis. 2 do. pianos. *de Fie voor Soerabaija*

1 kt. medicijnen. voor Batavia *Order.*

Van de Lampongs per praauw Kollek gez. Mohamat.

70 pic. gomelastiek. 30 pic. zw. peper. *Gezagv.*

10 pic. » 3 ps. rhenosterhoorn. *Intje Bedol.*

Van Cheribon per praauw sampang gez. Sambo.

155 zakk. rijst. *Lie Patsoeij.*

Van de Lampongs per praauw Mayang gez. Intje Soewanie.

80 pic. gomelastiek. *Intje Rrahim.*

UITVOER.

Naar Singapore, Muntok en Riouw per ned. ind. stooms. *Konin der Nederlanden* gez. Deighton agt. Maclaine Watson en co.

$38^1/_2$ corg. eur. lange kleedjes. 25 ps. chits. 18 do. ginghams. 1 corg. eur. gev. sarongs. 10 doz. en 10 corg. do. doeken. 1 kt. batv. do. 2 do. lange kleedjes. 51 ps. do. do. ginghams. 15 do. lange kleedjes. 50 do. do. chitsen. 27 corg. do. sarongs. doz. do. doeken. 10 corg. do. bat. do. 8 ps. do. mousseline. do. do. gekeperd katoen. 8 do. do. broekengoed. 20 do. do. l cloths. 90 do. do. bl. katoen. 1 riem holl. papier. 5 kn. eur. katoen. 1 do. do. gedr. bat. sarongs. 18 blikj. *Said Sahap.*

3 pakk. mil. goederen. 96 kn. roodewijn. 1e *Alg. Pakhuismeeste*

30 corg. eur. lange kleedjes. *Said Sahap.*

2 pr. zilv. armbanden. 460 ps. zilv. sp. matten. 600 do. do. spe *Oeij Kioe.*

1 kt. schilpad schillen. *Bahre en Kinder.*

100 ks. brandewijn. *Meyer.*

16 ks. 2 pakk. notenmuscaat. 1 kt. foelie. uit entrep. *Aloei Sat*

50 corg. batv. wit bat. doeken. $13^1/_2$ do. idem slend. *Kwee Ak*

4 bn. wit katoen. uit entrep. *Pitcairn Syme en co.*

450 ps. zilv. sp. matten. 180 do. do. specie. 4 goude tientjes. *L Tiong.*

4 doz. bier. 1 do. bitter. 100 ℔ harpuis. 1 kt. kurken. 1 gros l pen kousen. 4 kazen. 12 vs. groentens. 4 do. rolpens. 50 k genever. *John Pryce en co.*

1 keld. lijnolie. 1 vt. witte verf. *D. N. Buys en co.*

1 kt. wijn. 2 do. cognac. 1 do. likuer. 8 do. provisien. *Haager Schuurman.*

1 kt. en 2 pakk. geniegoederen. $3/_1$ leggers. 2e *alg. Pakhuismees*

100 keld. genever. 1 kt. sherrij. 1 kt. witte brandie. 4 kn. cog 1 riem papier. 1 gros lamp. kousen 20 ℔ krijt. 5 vn. bier. 1 diversen. *John Pryce en co.*

$3^1/_2$ corg. Cher. bat. sarongs. $1^1/_2$ do. Soer. do. slendangs. 35 do. b gedr. sarongs. 6 ps. eur. roode katoen. 15 do. do. do. chitsen. corg. do. wollen dekens, 2 ps. do. ginghams 10 do. do. tjawls bl. ong. katoen. *Said Segaf.*

14 vn. meel. 20 fust. vleesch. 35 do. do. spek. 2 ankers arak. fust. azijn. 1 badkuip. 3 tobben. 20 bread pannen. 4 treeften. ku. mil. goederen. 3 do. teneriffe. wijn. $7/_2$ pijpen genever. 30 mil. goederen. 1e *Alg. Pakhuismeester.*

2 kn. genees middelen. *Havenmeester.*

2 kn. knoopen uit entrep. *Hunter Houghton en co.*

493 pic. suiker. *lad. van Samarang.*

Aan- en Uitvoer te Soerabaya *van den* 2 *tot en* m *den* 4 *September* 1854.

AANVOER.

Van Nederland via Batavia per ned. schip *Europa* gez. H. Poort

Zie Aanvoer te Batavia Java-Bode dd. 5 Augustus 1854 no. 62.

Van Batavia per ned. schoener *Djaleha* gez. Mohamat Koenam.

Zie Uitvoer te Batavia Java-Bode dd. 9 September 1854 no. 72

UITVOER.

Naar Balie per Bal. schoener. *Tyro* gez. Pa Samarang.

1 bl. slendangs. 1 kt. do. *Adam en co.*

Naar Palembang via Sumanap per ned. bark *L'Esperance* gez. Horni

20 kn. zeep. 5 keld. genever. 10 kn. cognac, 40 doz. Holl. bier. kt. inh. 38 blikken eur. provis. 5 vs. boter. *Gezagv.*

Naar Banjermassing per ned. bark *Djahara* gez. Mohamat Baso.

12 jav. stoelen. *P. Vader.*

1 paard. *Magdarie.*

1000 st. smeerkaarzen. *Gezagv.*

3 pic. suiker. 383 st. agaatsteentjes 34 do. lederen meubelen. *Has*

Naar Passoeroean per ned. kotter *Paulina* gez. Mardam.

1 kt. speelgoed. 1 do. kaas. 1 ijzeren as. 64 stav. rond ijzer 6 v spijkers. 159 stav. platijzer. 1 leksteen. 4 kn. blaauw drills, 4 kain pandjangs. 2 led. tonnen. spiegels en kleinigheden. *Ma Matzen en co.*

GEDRUKT EN UITGEGEVEN TE BATAVIA BIJ W. BRUINING.